

RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET
(WEEKLY)

LE MARCHÉ DES METAUX ET DES MACHINES
(HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT
(WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA” ♦ „POSTĘPY W PRZEMYSŁE” Z „DZIAŁEM AUTOMOBILOWYM” ♦ „DZIAŁ BUDOWLANY i CERAMICZNY” ♦ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH”

PRZEDPŁATA

kwartalna 4½ zł z dostawą w dom.

Tygodni, abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.

Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Subscription rates: For 3 months (England) sh 5
„ „ „ (Germany) Gmks 4.50
„ „ „ (U. S. A.) Dol. 1,—

ADVERTISING-RATES:

Full page zł 100,— Half a page zł 60,— One fourth of a page zł 35,— One eighth of a page zł 20,— One sixteenth of a page 10,— Advertisements on Cover plus additional fee. Advertisements from abroad will be calculated according to special rates. In special editions the rates are different.

Nr. 7

Poznań, 17 lutego 1928

Rok VIII

Zagadnienie kartelizacji przemysłu.

Historja gospodarcza ostatnich kilkudziesięciu lat ilustruje nam fakt, że ilekroć produkcja przeżywała kryzys, tylekroć wystąpiły tendencje do porozumień.

Porozumienia te były pierwotnie kartelami.

Czem jest kartel? Kartel zwany także syndykatem lub porozumieniem handlowym, jest najprostszą formą związku wytwórców.

Kartel, pozostawiając każdemu przedsiębiorstwu jego odrębność i samodzielność wewnętrzną, ogranicza się do połączenia zakładów w celu osiągnięcia możliwie najlepszych warunków przy sprzedaży produkowanych towarów.

Kartel ma na celu uchylenie lub unormowanie konkurencji, a to zapomocą następujących środków:

1. Rejonowanie zbytu, t. zn. przyznanie każdemu ze związkowych przedsiębiorstw wyłącznego prawa sprzedawania swych wytworów na oznaczonych rynkach, a więc zapewnienie tym przedsiębiorstwom monopolu terytorjalnego.

2. Kontyngowanie produkcji, t. zn. oznaczenie wysokości produkcji dla każdego zakładu, której przekroczyć nie wolno.

3. Oznaczenie ceny, po której mają swe wytwory sprzedawać wszystkie przedsiębiorstwa. Przez to nie uchyla się konkurencji, tylko zmienia się ją z konkurencji, walczącej obniżaniem cen, w konkurencję, rywalizującą jakością towarów.

4. Przymusowe pośrednictwo kartelu przy sprzedaży fabrykatów. Kartel więc zakupuje u stowarzyszonych towarów, w ilości i po cenach zgóry oznaczonych oraz stara się je zbyć jaknajlepiej.

Kartel zatem ma za zadanie unormowanie produkcji, łagodzenie kryzysu nadprodukcji.

O zagadnieniu kartelizacji przemysłu pisał swego czasu w Kurjerze Poznańskim p. inż. E. Milwicz, który ujmuje to zagadnienie wybitnie ze stanowiska

kryzysu nadprodukcji.

P. inż. Milwicz w ten sposób się wypowiada na ten temat:

Cechy charakterystyczne każdego kryzysu nadprodukcji, pomimo pozornej różnorodności przejawów, są zawsze następujące:

1. Przesycenie rynku towarami i spowodowany tem gwałtowny spadek cen.

2. Zmniejszenie się wytwórczości i ogólny zastój w przemyśle i handlu.

3. Silne napięcie systemu kredytowego, połączone z podniesieniem stopy dyskontowej.

W tym przełomowym okresie, który zazwyczaj trwa krótko, stosowanie radykalnych środków zaradczych jest bardzo utrudnione, bowiem gwałtownie wezbrana fala druzgoce wszystko na swej drodze i szczęśliwy ten, kto stoi na uboczu.

Wzmiankowane przesycenie rynku towarami, czyli główna przyczyna kryzysów nadprodukcji jest zaburzeniem narastającym powoli, nieraz w ciągu kilku lat i cała trudność orientacji polega na braku wiarogodnej statystyki wytwórczości i spożycia.

Trudność jest tem większa, że zarówno hurtownicy, jak i detaliści robią niekiedy nadmierne zapasy w przewidywaniu wyżki cen i stwarzają pozory dużej pojemności rynku. Dlatego też kryzys nadprodukcji jest niemożliwy w dziale towarów szybko psujących się np. mięsa lub chleba, natomiast najsilniej odbija się na surowcach i fabrykach maszyn dla przemysłu przetwórczego.

Również nie do pomyślenia jest kryzys nadprodukcji w przemyśle scentralizowanym, np. w monopolach państwowych, które stale trzymają rękę na pulsie konsumpcji i mogą w każdej chwili z dużym prawdopodobieństwem określić ilość towarów w obiegu. Zjawia się więc myśl, że, gdyby przemysł prywatny mógł rozporządzać organizacją, zbliżoną do monopolu państwowych, przesycenie rynku to-

warem byłoby niemożliwe, wytwórczość możnaby utrzymać na poziomie odpowiadającym zapotrzebowaniu i także uniknęłyby się większych wahań stopy procentowej, oraz katastrofalnych fal bezrobocia.

Oczywiście, kryzysy nadprodukcji z ich opłakanymi skutkami przeszłyby do historii i życie gospodarcze toczyłoby się spokojnie w tempie zlekka przyspieszonym i scharmonizowanym z naturalnym wzrostem konsumpcji. Zamiast wojny w przemyśle zapanowałby pokój, czyli wszystko byłoby dobrze na najlepszym ze światów.

To jest ponętniejsza strona medalu, druga zaś dość starannie zazwyczaj bywa ukrywana przed wzrokiem niepowołanych.

Na owej drugiej stronie wyraźnie uwydatnia się pokusa osiągnięcia przy najmniejszym wysiłku największych zysków, a granicą tej pokusy, przynajmniej w teorii, jest zdolność nabywcy konsumenta.

Dorywczym przykładem może nam służyć jedno z najpoważniejszych u nas zrzeseń, a mianowicie zrzeczenie cukrowni, jeśli sobie przypomnimy wzmianki w dziennikach, ile razy rząd musiał interwenjować, aby ochronić konsumentów przed wygórowanymi cenami za cukier.

Na szczęście możliwość skartelizowania wszystkich wytwórców danego działu przemysłu jest bardzo rzadka i przeważnie co najmniej kilkanaście procent ogólnej produkcji pozostaje za kartelem. O ile ceny zwyżkują ponad pewną normę u niezrzeszonych zjawia się pokusa zwiększenia produkcji, co koniec końców rozsądza kartel, zważywszy, iż wzmiankowane kilkanaście procent zamieniają się na kilkadziesiąt i konkurencja zniża preliminowane ceny. Jest to swego rodzaju hamulec chciwości, tem boleśniejszy, że niezrzeszeni zarabiają stosunkowo więcej, wzmagają się na siłach i wytwarzają na przyszłość groźne współzawodnictwo.

Drugim hamulcem jest konkurencja zagraniczna, która zjawia się natychmiast, jak tylko zwyżka cen zrównoważy stawki celne. Wreszcie trzecim hamulcem jest wzmiankowana już zdolność nabywcy konsumentów, bowiem znana jest rzeczą, że im towar droższy, tem krąg nabywców mniejszy, co zmusza do redukcji produkcji, słowem, nie opłaca się.

W ostatecznym razie, na wypadek jawnego wyzysku, pozostaje jeszcze presja rządu za pośrednictwem polityki kredytowej, celnej, przewozowo-taryfowej i podatkowej. Są to środki oddziaływania bardzo groźne i chyba nie ma na świecie kartelu, któryby ich się nie uląkł.

Z powyższych krótkich rozważań możemy wywnioskować, że kartelizacja przemysłu w dobrze rządzonej państwie dla konsumenta nie jest straszną, bowiem ewentualna zwyżka cen nie powinna być długotrwała i można na nią odpowiedzieć bojkotem, to jest jednym z najskuteczniejszych hamulców. Jeśli będziemy rozpatrywali sprawę kartelizacji przemysłu pod kątem widzenia rozwoju życia gospodarczego, możemy ją uważać za nieuniknioną szczebel ewolucji, który wcześniej, czy później musi być przekroczony.

Na zakończenie zjawia się pytanie, jaki wpływ wyrwie nieunikniona kartelizacja przemysłu na dalszy rozwój techniki, z której jesteśmy tak dumni. Mam wrażenie, że rytm wynalazczości zostanie zwolniony, gdyż kartele zmniejszą współzawodnictwo, a więc ulegnie redukcji liczba ośrodków, które w celach konkurencyjnych eksploatowały nowe wynalazki. Prawdopodobnie tylko te wynalazki będą mogły liczyć na powodzenie, które stworzą nowe działy fabrykacji, natomiast wątpliwa jest rzeczą, czy kierownicy kartelu będą pochopni do ulepszeń, wymagających bądź co bądź kosztownych inwestycji a nie zwiększających zbytu; chyba, że będzie chodziło o ulepszenie zmniejszające koszty produkcji.

Konkurencja jest rzeczą nieprzyjemną, kryzysy nadprodukcji mają charakter niebezpiecznej choroby organizmu gospodarczego, lecz ktoś zdoła dowieść, że ta choroba była szkodliwa dla postępu ludzkości?

Być może, iż pokój w przemyśle spowoduje marazm, najniebezpieczniejszą chorobę ustrojów społeczno-gospodarczych.

Tyle p. inż. Milwicz. Zdaniem naszym, zagadnienie kartelizacji przemysłu w dzisiejszych czasach jest cokolwiek innej natury. Nie możemy bowiem dzisiaj przykładać tych samych miar, któreśmy stosowali w czasach przedwojennych. Uwzględniając zmianę stosunków, pozwolimy sobie w przyszłości do tego zagadnienia powrócić.

A. L.

— 0000 —

Nowe drogi polskiego eksportu.

Czytelnicy nasi zapewne przypominają sobie, że w szeregu artykułów pisaliśmy o konieczności eksportu na Bliski i Daleki Wschód.

Twierdziliśmy zawsze, że najbardziej celowym i pożądanym z punktu widzenia naszej polityki gospodarczej i handlowej jest handel ze Wschodem.

Wyraziliśmy zapatrywanie, że najważniejszą drogą do handlu ze Wschodem jest organizacja handlu morskiego: stworzenie aparatu informacyjnego, posiadanie własnej linii okrętowej i współpraca przemysłu z handlem w kierunku stworzenia wielkiego banku eksportowego.

Ostatnio coraz więcej jednostek dalekowidzących właśnie za tym kierunkiem kruszy kopce. Jest to dla nas radosnym zadowoleniem, że pod naporem wymagań życia praktycznego rozwój kroczy po tej, a nie innej linii.

Głosy te są dla nas znakomitym sprawdzianem, że nasze stanowisko jest i było słuszne.

Narazie jednak koncentruje się uwagę tylko na Bliski Wschód.

Na łamach katowickiej „Wirtschafts-Korrespondenz für Polen“ zabiera głos w sprawie handlu z Bliskim Wschodem p. Dr. Gawlik, omawiając raport dyrektora polskiej izby handlowej dla handlu z Bliskim Wschodem, który tutaj reprodukuje:

„Już przed wojną zaobserwowano nadzwyczaj szkodliwy dla polskiego gospodarstwa społecznego objaw, że większa część eksportu towarów pochodzenia polskiego szła nie bezpośrednio do odpowiednich krajów przeznaczenia, ale drogą okrężną przez Niemcy i Austrię. Pomijając już niemożliwość zawiązania i umocnienia nowych stosunków, stwierdzić trzeba, że

połączona była z tem duża strata zysków, które spływały do rąk pośredników.

Szczególnie można było fakt ten zauważyć przy eksporcie do Bliskiego Wschodu. Możliwe byłoby przypuścić, że polityka zewnętrzna naszego państwa po uzyskaniu niepodległości usunie te przeszkody; niestety, dziś stwierdzić trzeba ten wysoce niezdrowy dla życia gospodarczego Polski objaw, że eksport nasz do Bliskiego Wschodu posługuje się prawie w 100 procent obcem pośrednictwem. Fakt ten znajduje swoje ponowne potwierzenie w sprawozdaniu czynności dyrektora polskiej Izby Handlowej dla Bliskiego Wschodu, Lisowskiego, który w dłuższych, interesujących wywodach stosunki te omawia, jednocześnie podając środki zaradcze.

W krajach Bliskiego Wschodu można często natknąć na towary polskiego pochodzenia, których możliwość wywozu do wymienionych krajów jest przez polskich producentów negowana.

Paradoksalne to zjawisko musi mieć swoją głębszą przyczynę w postępowaniu i zachowaniu się polskich eksporterów. Przy bliższym badaniu okazują się też rzeczywiście (zdaniem Lisowskiego) następujące braki, do których możliwie szybkiego usunięcia należy wytyżenie dążyć:

1. Niedostatecznie dokładna kalkulacja cen eksportowych.
2. Zupełna niezajomość ze strony naszych przemysłowców, w przeciwieństwie do krajów konkurencyjnych, możliwości gospodarczego rozwoju i rozbudowy, jakoteż miejscowych potrzeb bieżących krajów importujących.
3. Niedostateczna znajomość kosztów transportowych i brak odpowiedniej organizacji w kraju.
4. Brak polskiej linii okrętowej, która mogłaby skutecznie konkurować z drogą taryfą linii krajów konkurencyjnych.
5. Brak odpowiednich rzeczowych i obiektywnych informacji o stanie, możliwościach i warunkach rynków wschodnich.

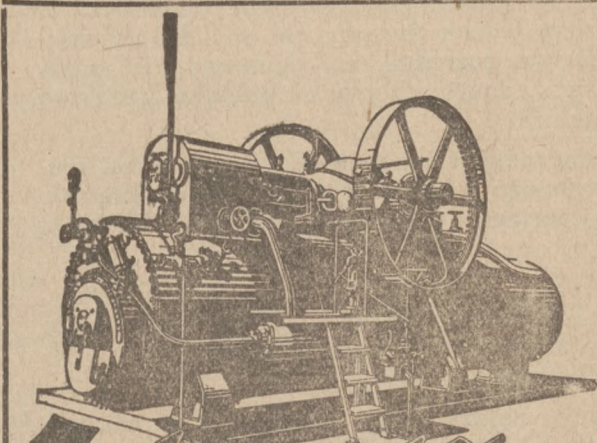
Rynki lewantyńskie są i pozostaną jeszcze długi czas polem gospodarczej ekspansji państw europejskich eksporterów. Przy bliższym badaniu okazują się własnej produkcji; niestety momenty te nie były przez nas dotychczas uwzględniane.

Wartość naszego eksportu do krajów Bliskiego Wschodu w roku 1926 w wysokości 10 milionów złotych jest uderzająco mała w stosunku do miliardowych liczb eksportu europejskiego. We wszystkich krajach Lewantu figurujemy na liście eksporterów na ostatniem miejscu. Sytuacja ta musi ulec zmianie! Im prędzej to się stanie, tem rychlej oprze się nasz organizm gospodarczy na zdrowych i pewnych podstawach.

Możliwość zbytu towarów, jakoteż zdolność chłonna rynków Bliskiego Wschodu jest olbrzymia. Jeżeli porównamy liczby głównych artykułów, które interesować mogą nasz przemysł, to widzimy, że Bliski Wschód przywiózł w roku 1926 z Europy (w przybliżeniu) w liczbach:

Węgla	4 000 000	ton
Cementu	300 000	„
Cukru	300 000	„
Spirytusu	500 000	„
Wyrobów tekstylnych	15 000 000	„
Zboża i mąki	10 000 000	„
Wyrobów metalowych	10 000 000	„
Drzewa	4 000 000	„

Jedną z głównych trudności dla naszych eksporterów jest konieczność oferowania cen cif port odbiorczy (analogicznie do naszych konkurentów), co równa się sześciotygodniowemu kredytowi, gdyż tak długo trwa przeciętnie transport i inkaso zobowiązań. Okoliczność ta jest dla naszego przemysłu, naskutek ciągle niepomyślnego położenia naszego rynku pieniężnego, wprawdzie bardzo ciężkim, ale też i koniecznym warunkiem. Druga trudność leży w udzielaniu kredytów. Przypadki takie nie są zbyt częste, gdyż Wschód kupuje przeważnie za gotówkę, jednak przy pewnych artykułach i one się zdarzają. Wprawdzie należy przytem wziąć pod uwagę i tę okoliczność, że kraje konkurencyjne, naskutek popierania ich przez potężne banki eksportowe (np. Deutsche Orientbank itd.), posiadają większą zdolność udzielania długotermino-

Lokomobile z kotłami

o ca 30 % większemi jak firm konkurencyjnych, na parę przegrzaną z kondensacją i bez, do 800 K. M.

Lokomotywy parowe i motorowe.

Walce drogowe.

Maszyny do wyrobu dróg smołowych i asfaltowych, pracujące samoczynnie pod ciśnieniem

dostarcza

Generalna reprezentacja wszechświatowej firmy
Henschel & Sohn, Cassel

na Poznańskie i Pomorze:

Inż. Sobański i Szafarkiewicz

dawn. Oddział Techn. Banku Młynarzy,
Poznań, ul. Wenecjańska 6. Tel. 14 42.

Poważni zastępcy na poszczególne powiaty poszukiwani

BUDUJEMY w naszych warsztatach **Maszyny Młynskie** oraz kompletne młyny z zapędem parowym, motorowym i wodnym.

DOSTARCZAMY wszelkie artykuły techniczne dla młynów, gazę jedwabną, pasy, gurty, śruby itp.

RYFLUJEMY walce.

W rozliczeniu przyjmujemy używane maszyny.

wych kredytów. Można temu jednak łatwo zapobiec przez stworzenie odpowiedniej organizacji w Polsce.

Do listopada 1925 roku zależni byliśmy w eksporcie do Lewanty od drogich frachtów kolejowych albo od taryfy niemieckich linii okrętowych, podczas gdy niemiecki eksporter korzystał ze szczególnie korzystnych taryf wyjątkowych i regularnej linii do portów Bliskiego Wschodu (9 okrętów miesięcznie). Niemniej jednak od 1 listopada 1925 r. zaprowadziła Svenska Orient-Linie stałą komunikację okrętową pomiędzy Gdańskiem i Bliskim Wschodem, tak że nasze stosunki handlowe z Lewantem doznały znacznego ożywienia. Jeżeli przegląda się statystykę obrotu towarowego, to można stwierdzić, że w grudniu 1925 r. okręty załadowały 200 ton polskich towarów; z upływem 6 miesięcy podniosła się liczba ta do 600 ton miesięcznie, w rok później wzrosła nawet do 1 000 ton. Svenska Orient-Linie oddaje polskim sferom gospodarczym duże usługi szczególnie przez to, że linie niemieckie zostały wreszcie zmuszone do zastoso-

wania się do stawek taryfowych linii Svenska. Z drugiej strony jednak Svenska nie jest dla nas najkorzystniejszym pośrednikiem, ponieważ nie możemy wywierać żadnego wpływu na politykę frachtową linii szwedzkich.

Aby stać gospodarczo na silnej podstawie, musimy utrzymywać własną, regularną linię okrętową pomiędzy portami polskimi i portami Bliskiego Wschodu.

Stworzenie regularnej linii okrętowej Polska—Bliski Wschód jest koniecznością państwową. Jest to jeden z najważniejszych czynników aktywizacji bilansu handlu zewnętrznego.

Zauważyć należy dalej, że większość naszych europejskich konkurentów zajmuje w porównaniu do nas dogodniejszą pozycję. Bowiem frachty fabryka—port przeładowczy kalkulują się u nich bez porównania taniej, niż u nas.

Rynki Bliskiego Wschodu dzielą się obecnie odpowiednio do ich zdolności chłonnej na zasobne w kapitał i potrzebujące kredytu.

Do pierwszych należą Egipt i Syryja, podczas gdy Turcję, Grecję i Palestynę należy zaliczyć do drugiej kategorii.

Przy zdobywaniu rynków Bliskiego Wschodu dla polskich towarów główną uwagę skierować trzeba na port Pyreus, jako najważniejsze centrum handlowe i transportowe we wschodniej części Morza Śródziemnego. Drugim z kolei co do znaczenia portem jest Aleksandria, zaopatrująca w towary Syryję i Palestynę, na trzecim miejscu stoi Beirut, a dalej Konstantynopol i Smyrna.

Dalszą okolicznością, utrudniającą w dużej mierze nawiązanie stosunków handlowych z Bliskim Wschodem, jest brak konsulatów w odnośnych krajach. W tym względzie nastąpić musi gruntowna zmiana, a kto wie, czy nie możnaby pójść tu za przykładem Holandji, Szwecji, Finlandji i innych krajów, które zamiast urzędowych konsulatów, których stworzenie bądź to napotyka na trudności, bądź też wcale nie leży w zwyczaju odnośnych państw — powierzą stanowiska konsulów honorowych poważnym kupcom, zamieszkałym w odnośnych miejscach. Metoda ta dała dotychczas jaknajlepsze wyniki. Konsulaty na Bliskim Wschodzie miałyby jedynie za zadanie współpracować przy nawiązywaniu i umacnianiu stosunków gospodarczych pomiędzy Polską i Bliskim Wschodem. Załatwianie innych spraw konsularnych nie wchodziłoby tu wcale pod uwagę ze względu na to, że na Bliskim Wschodzie mieszka tylko bardzo niewielka liczba obywateli polskich.

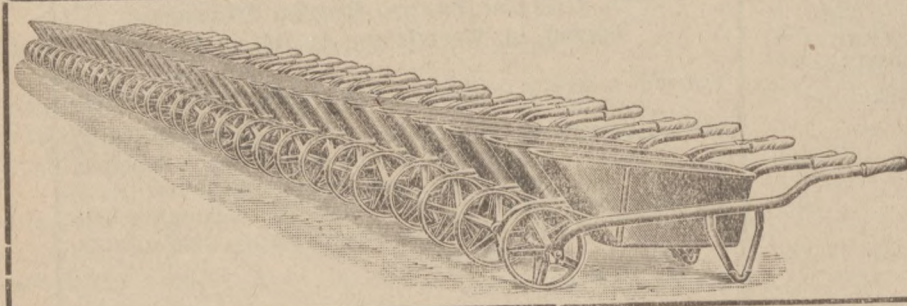
Równie konieczne jest wszczęcie i zcentralizowanie akcji informatorskiej i gospodarczo-obszerniejszej w odpowiedniej placówce, której siedziba winna być położona w możliwie centralnym miejscu. Tego rodzaju placówka, jeżeli się uwzględni jej doniosłość i znaczenie dla rynków Lewantu, oddałaby Państwu nieocenione usługi.

W związku z tem byłoby pożądanem założenie centralnego biura sprzedaży dla produktów naszego przemysłu w Pyreusie z oddziałami w Aleksandrii i Beyrucie. Organizacja taka powinna być przez odnośne zainteresowane koła naszego kupiectwa i przemysłu do życia powołaną i pracować w ścisłym kontakcie z przyszłą polską lub obecną szwedzką linią. Organizacja sprzedaży powinna dalej zajmować się zapomocą swej centrali w Polsce udzielaniem informacji i troszczyć się o załatwienie zleceń.

Reasumując, można więc powiedzieć, że odnośne placówki rządowe i koła gospodarcze winny się starać o to, by nasz ruch handlowy z Bliskim Wschodem odbywał się drogą prostą, o własnych siłach, bez czyjegokolwiek pośrednictwa.

Widzieliśmy, że rynki Bliskiego Wschodu posiadają znaczną zdolność chłonną na towary polskie, obowiązkiem przeto naszym jest dołożyć wszelkich starań, by na rynkach tych wystąpić jako bezpośredni kraj dostawczy. Zawsze jednak jeszcze należy podkreślać, że akcję tę należy zostawić nie samym kupcom i przemysłom eksportowym, lecz, że równoległe z tem iść musi pomoc ze strony czynników rządowych. To pozwoli nam wreszcie także na Bliskim Wschodzie zająć takie stanowisko, jakie nam się słusznie należy i jakie dla nas jest niezbędne.

Witold Hasiński.

ANTONI DYMNICKI

FABRYKA WYROBÓW ŻELAZNYCH W JAROSŁAWIU

Taczki calożelazne lekkie, silne, niewywrotne, o pojemności 60, 80, 100, 120, 140, 160^l. Model nowy znacznie ulepszony. 5493

Kółka do tacek patent, żelazne, samoczynnie się smarujące z panewkami do wymiany.

Wyroby nieprześcignione w konstrukcji i trwałości. Tysiące w użyciu. Liczne referencje pierwszorzędnym odbiorców.

Sądy polubowne w międzynarodowych stosunkach handlowych.

Umowy handlowe są z natury swej źródłem bardzo licznych sporów i nieporozumień. Tak jest i inaczej być nie może, skoro kupiec przeważnie nie ma czasu na drobiazgową redagowanie umów handlowych, bardzo często jest zmuszony działać szybko, ponosząc nawet pewne ryzyko przyszłych trudności i nieporozumień. Trudności te powstają przede wszystkim wtedy, gdy jednej ze stron umowa nie dogadza, co zdarza się najczęściej przy zmianie koniunktury. Szybki wymiar sprawiedliwości szczególnie w sprawach handlowych, ma doniosłe znaczenie nie tylko dla całokształtu stosunków gospodarczych, gdyż często przedmiot, warunki i cena dokonanej transakcji są miarodajne dla dalszych obrotów handlowych, ale pozwala również stronom, spór wiodącym, uniknąć nieraz bardzo poważnych strat.

Jeżeli np. przedmiotem sporu są towary łatwo ulegające zepsuciu, rzecz oczywista, że mimo że spór zostanie zbadany przez sąd państwowy, obie strony mogą ponieść bardzo poważne i nieuniknione straty. W wypadku, gdy towary nie mogą być wydane i muszą być przechowywane przez czas dłuższy, to choć wartość ich na tem nie cierpi, jednak wahania cen i koszty składowego mogą zwiększyć w tak poważnym stosunku ryzyko procesu, że strony obawiają się oddać swój spór sądowi państwowemu.

Dla tych powodów sądy polubowne dla spraw handlowych mają tak wielkie znaczenie.

Spór jednak, w którym nabywca i sprzedawca są współrodakami, może być zlikwidowany łatwiej i prędzej w ten czy inny sposób; w wypadku natomiast, gdy nabywca i sprzedawca należą do dwóch różnych krajów, pozostały zatarg stwarza sytuację więcej skomplikowaną.

Trudności, napotymane w uregulowaniu międzynarodowych sporów handlowych (jak to, że w niektórych krajach może sąd żądać złożenia przez powoda kaucji; pozatem sprawa jest nieraz rozpatrywana w kraju, którego ani kodeksy, ani zwyczaje bardzo często nie są dobrze znane, co sprawia, że wydane nawet w najlepszej chęci wyroki nieprzychylnie bywają przyjmowane; wreszcie sprawa może przeciągnąć się i trwać nieraz całe lata, pociągając za sobą znaczne koszty) przy pomocy sądów państwowych, tłumaczą to duże zainteresowanie i ważną rolę, jaką w kołach gospodarczych przypisywano zawsze międzynarodowym sądom polubownym.

Sądy polubowne w stosunkach międzynarodowych mogą z korzyścią pełnić swe funkcje, o ile prawodawstwa poszczególnych państw uwzględniają trzy punkty zasadnicze: 1) uznają moc prawną zastrzeżenia kompromisowego, 2) dopuszczają cudzoziemców do sprawowania funkcji arbitra i 3) przewidują wydanie tytułu wykonawczego na podstawie wyroku sądu polubownego, który wydano poza granicami kraju, po ponownym rozpatrzeniu sprawy pod względem formy, a nie istoty sporu.

Większość państw (25 — według ankiety, przeprowadzonej przez Międzynarodową Izbę Handlową) uznaje moc zastrzeżenia kompromisowego i przyznaje wyrokom sądów polubownych możliwość przymusowego ich wykonania.

Do państw, uznających moc zastrzeżenia kompromisowego, należy również i Polska. Wyrok sądu polubownego, od którego niema apelacji, może w tych krajach być tytułem do przymusowej egzekucji, który jest nadawany po zwykłym stwierdzeniu, czy przyjęta przez arbitrow procedurą była właściwą i wydany wyrok nie przedstawia wad pod względem formy.

Zapis na sąd polubowny dla sporu już wynikłego jest ważny, o ile jest sporządzony w formie aktu notarialnego na papierze stemplowym, określa przedmiot sporu, podaje nazwiska arbitrow etc. W każdym wypadku sporządzenie zapisu na sąd polubowny jest nieodzowne.

Sądy polubowne w niektórych gałęziach handlu międzynarodowego były stosowane już przed wojną w znacznej mierze. Dwie wielkie organizacje handlowe: Międzynarodowe Stowarzyszenie Przemysłowców Bawełnianych oraz Biuro Międzynarodowego Kongresu Wydawców (obejmuj. również wydawców polskich) — opracowały wzór specjalnego zastrzeżenia kompromisowego, zastosowanego do danego handlu. Przy zawieraniu umowy akceptowano te zastrzeżenia i wszelkie spory były rozstrzygane przez sąd polubowny, złożony z dwóch arbitrow, wybranych przez strony, i superarbitra, wybranego przez tych sędziów, a w braku ich zgody przez prezesa odnośnej organizacji.

Po wojnie zastosowanie sądów polubownych w stosunkach międzynarodowych wzrosło znacznie. Z usług tych sądów korzysta wielki handel bawełną i wełną, towarami kolonialnymi, cukrem, drzewem itp. O rozpowszechnieniu sądów polubownych w tej dziedzinie może świadczyć fakt, że blisko połowa handlu wewnętrznego, a dwie trzecie handlu zagranicznego Stanów Zjednoczonych A. P. składa się z towarów zakupywanych i sprzedawanych na zasadzie umów handlowych z zastrzeżeniem kompromisowym. Sądy polubowne istnieją tam nie tylko w łonie izb handlowych, ale są organizowane również przez stowarzyszenia handlowe, branżowe, skupiające handel danym artykułem, które organizują sądy polubowne w zastosowaniu ściślejszem dla danej branży, jak: handel bawełną, zbożem, owocami suszonymi, jedwabiem surowym itp.

Handel zagraniczny Polski wciągany jest również stopniowo w sferę działalności tych sądów polubownych. Dla niektórych głównych artykułów naszego wywozu, jak np. drzewa, cukru, krochmalu, przyjmowane jest w umowach handlowych zastrzeżenie kompromisowe, według którego ewentualne spory rozstrzyga sąd polubowny, istniejący przy odnośnej giełdzie lub izbie handlowej.

W umowach, dotyczących sprzedaży cukru przez Bank Cukrownictwa odbiorcom zagranicznym, głównie angielskim, jest przewidziane zawsze zastrzeżenie kompromisowe, przyczem albo oznaczony jest jeden ze stałych sądów polubownych, istniejących w Londynie lub w Gdańsku dla handlu cukrem, albo też przewidziana jest następująca procedura: do sądu polubownego wybiera każda ze stron jednego sędziego i, o ile ci nie dojdą do porozumienia w załatwieniu

sporu, wówczas wybierają superarbitra i decyzja zapada większością głosów. W razie, gdyby sędziowie nie mogli zgodzić się na osobę superarbitra, wówczas przewidziane jest wyznaczenie go przez przewodniczącego jednej z poważnych organizacji gospodarczych w miejscu odbioru sprzedawanego cukru przez kupującego, jak np. Londyńskiej Giełdy Cukrowej.

W miarę rozwoju handlu zagranicznego Polski i jego ugruntowania się na rynkach zagranicznych, kupcy polscy będą zmuszeni niezawodnie w większym stopniu niż dotychczas korzystać z sądów polubownych, i to zarówno przy wywozie jak i przywozie towarów zagranicznych drogą morską lub lądową. W celu korzystania z sądów polubownych, strony umieszczają w umowach handlowych zastrzeżenie kompromisowe, na zasadzie którego zrzekają się zgóry wszelkiej akcji sądowej i na wypadek sporu obowiązują się albo poddać tenże spór sądowi polubownemu Międzynarodowej Izby Handlowej, albo też, z chwilą zaistnienia sporu, sporządzić zapis na inny sąd polubowny. Zaznaczyć należy, że procedura sądów polubownych M. I. H. jest ściśle związana z organizacją Międzynar. Izby Handl. Przez swe Komitety Narodowe M. I. H. jest w ścisłym kontakcie z kołami gospodarczymi poszczególnych krajów i korzysta z powagi i autorytetu, jakimi cieszą się te różne organizacje gospodarcze w poszczególnych krajach. Każdy właściwy sąd polubowny, według regulaminu, przyjętego przez M. I. H., jest poprzedzany przez „Conciliation”, t. j. próbę pojednania, polegającą na następującym trybie postępowania.

Każdy kraj jest reprezentowany przy Sekretarjacie Generalnym M. I. H. w Paryżu przez swego Komisarza Administracyjnego, którego zadaniem jest utrzymywanie łączności pomiędzy Komitetem Narodowym swego kraju a Międzynarodową Izbą Handlową.

Komisarze Administracyjni wszystkich krajów, reprezentowanych w M. I. H. tworzą pod przewodnictwem Sekretarza Generalnego M. I. H. Komisję Administracyjną, która stara się likwidować zgłoszone spory drogą polubownego porozumienia. Na żądanie jednej ze stron Komisja Administracyjna stara się znaleźć teren porozumienia i po zbadaniu dokumentów i przesłuchaniu stron, o ile to jest możliwe, wysuwa w formie wniosku przyjacielską propozycję, zawierającą możliwie słuszne dla obydwu stron zainteresowanych rozstrzygnięcie sporu. O ile obie strony mogą osobiście stanąć, przesłuchanie zazwyczaj kończy się podpisaniem protokołu pojednawczego, w którym obie strony obowiązują się do wykonania warunków propozycji, wysuniętej przez Komisję Administracyjną. W wypadkach, gdy osobisty udział stron zainteresowanych nie jest możliwy, Komisja Administracyjna, sądząc na zasadzie dokumentów, wysuwa swą propozycję listownie.

W tym okresie Komisja Administracyjna korzysta również z pośrednictwa izb handlowych i organizacji gospodarczych krajów zainteresowanych, które wchodzi w skład komitetów narodowych poszczególnych krajów.

Tą drogą uregulowano już pewną ilość sporów handlowych i zdobyta na tej drodze praktyka oraz osiągnięte rezultaty każą przypuszczać, iż liczne spory będzie można w ten sposób załatwiać w przyszłości bez uciekania się do formalnego sądu polubownego.

O ile spór w sposób powyższy nie może być zlikwidowany, strony, wiodące spór, muszą za pośredni-

ctwem komitetów narodowych swych krajów wyrazić zgodę na rozpatrzenie sporu przez Trybunał Rozjemczy M. I. H., szczególnie w tym wypadku, o ile w umowie, zawartej przez te strony, nie było mowy o zastrzeżeniu kompromisowem, przekazującym siłą faktu wszelkie spory Trybunałowi Rozjemczemu M. I. H. Sekretarz Generalny M. I. H. przekazuje spór Komitetowi Wykonawczemu Trybunału Rozjemczego M. I. H., organowi, złożonemu z 8 do 10 wybitniejszych przedstawicieli kół gospodarczych poszczególnych krajów, którzy stale przebywają w Paryżu i są wybierani przez komitety narodowe ważniejszych krajów, w M. I. H. reprezentowanych. (Polska jest reprezentowana w Komitecie Wykonawczym Trybunału Rozjemczego M. I. H. przez Wł. hr. Jęzierskiego).

Komitet Wykonawczy zbiera się raz na miesiąc w Sekretarjacie Generalnym M. I. H. i załatwia sprawy bieżące oraz wyznacza arbitrow z pośród osób, wskazanych przez komitety narodowe odnośnych krajów. Osoby te są stałymi członkami Trybunału Rozjemczego M. I. H.

Według projektowanych poprawek do regulaminu sądów polubownych M. I. H., Trybunał Rozjemczy zasadniczo wyznacza jednego arbitra dla rozstrzygnięcia każdego sporu, który jest mu przedstawiony.

Wyjątkowo Trybunał może wyznaczyć bądź 2 arbitrow i superarbitra, bądź 3 arbitrow, zgodnie z prawodawstwem kraju, w którym ma odbyć się sąd polubowny.

Zależnie od charakteru sporu, Trybunał Rozjemczy M. I. H. może wyznaczyć jako arbitrow jednego lub kilku ekspertów lub prawników.

Nadmienić należy, iż arbitrow są wybierani z pośród członków Trybunału, należących do narodowości innej niż strony, będące w sporze, co zapewnia możliwą neutralność przy wydawaniu wyroku.

Komitet Wykonawczy Trybunału Rozjemczego M. I. H. wyznacza również i kraj, w którym ma się odbyć sąd polubowny. Zazwyczaj wyrok wydawany jest przez wyznaczonych arbitrow w kraju zamieszkania pozwanego i zgodnie z prawodawstwem w tym kraju obowiązującym, co ma doniosłe znaczenie przy wykonywaniu wyroku. Stawiany często zarzut przeciwko sądom polubownym w stosunkach międzynarodowych, a wysuwający niemożność wykonania w kraju pozwanego wyroku sądu polubownego, który odbył się w innym kraju, jest w ten sposób usunięty.

Trybunał Rozjemczy M. I. H. komunikuje pozwanemu treść wyroku za pośrednictwem komitetu narodowego jego kraju. Komitet ten grupuje wszystkie poważniejsze organizacje gospodarcze odnośnego kraju, przedstawia zatem pewien autorytet moralny w stosunku do strony przegrywającej, której w tych warunkach trudnem jest uchylić się od wykonania zapadłego wyroku.

Do tej powagi moralnej organizacji kupieckiej lub przemysłowej dołączają się jeszcze i sankcje prawne, gdyż wyrok wydawany jest przez arbitrow zgodnie z prawodawstwem kraju zamieszkania pozwanego, wskutek czego wyrok ten może uzyskać tytuł przymusowej egzekucji.

Dzięki temu autorytetowi moralnemu organizacji gospodarczych, które należą do M. I. H. i w poszczególnych krajach tworzą komitety narodowe, jak również wskutek powziętych przez arbitrow ostrożności, aby wydany wyrok mógł w razie konieczności uzyskać tytuł do przymusowej egzekucji, ten polu-

Wytwórnia Pędni, Maszyn i Odlewnia Żeliwa

KRAWCZYK i S-ka

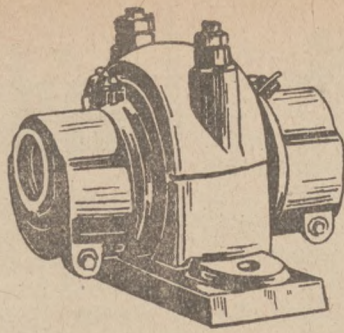
w Zawierciu

Specjalność: PĘDNI, odlewy maszynowe i budowlane żeliwne i bronzowe, koła zębate stożkowe i czołowe.

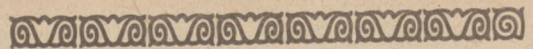
STALE NA SKŁADZIE SPRĘGŁA CIERNE HILLA

Całkowite urządzenia elewatorów i transporterów zbożowych, węglowych i innych.

OKNA ŻELAZNE.

WŁASNE BIURO w Warszawie.
ul. Krucza 16, tel. 105-17.

Przedstawicielstwa

we wszystkich większych miastach
Rzeczypospolitej.

3677

Artykuły do szlifowania

jak płótka, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos”, korundu i karborundu. Minerale mielone, szmergiel i pomexs wszelkich grubości poleca

Haeberle i S-ka Tow. Kom.
Pierwsza Polska Fabryka Wyrobów Szmerglowych
Grodzisk-Mazowiecki.

Wyroby fabryki nagrodzone złotym medalem na wystawie w Rzymie 1927 r.

Składnica w Poznaniu.

Przedstawiciel: Bronisław Koppé, Poznań,
Gąsiorowskich 5. 2796 Telefon 62-35

Łańcuchy

do żurawi, dla kopalni i hut

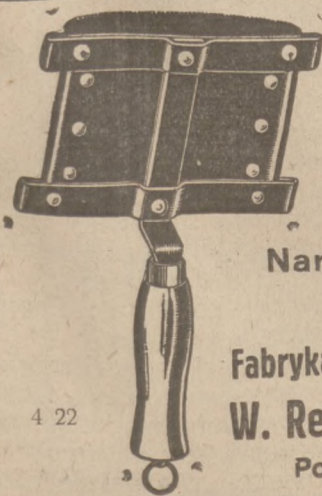
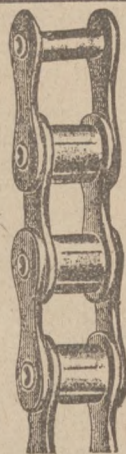
Łańcuchy dla kolei żelaznych i okrętów
wzorcowane i niewzorcowane.

Łańcuchy do elewatorów,
Łańcuchy Ewart'a, 3761/4074 t
Łańcuchy Gall'ego,

ze specjalnego żelaza i stali dostarcza
po cenach fabrycznych

„Łańcuch“

Fabryka Łańcuchów i Warsztaty Mechaniczne
Król. Huta, ul. 3-go Maja 26.

Zgrzebła do koni

Szufelki do węgla

„ do śmieci

Haki do łóżek

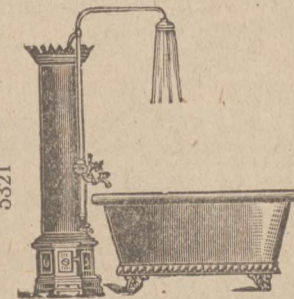
Narożniki do okien

Wielkopolska
Fabryka Wyrobów Metalowych
W. Ressel i A. Olejniczak

Poznań, Łazarska 2.

4 22

A. STANEK

5321

specjalna fabryka piecy i wanien kąpielowych wszelk. rodzaju.

Poznań

ul. Małe Garbary 7 a.

Telef. 33-50, Zał. w r. 1902.

46441

Przy zapotrzebowaniu proszę zażądać oferty

Z tytułu posiadanej przez nas

REPREZENTACJI

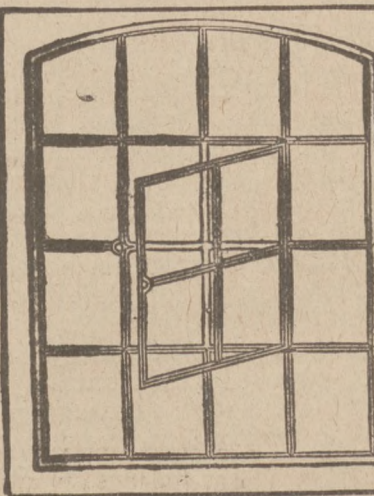
na Województwo Pomorskie

Pierwszej w Polsce fabryki
kołków stalowych i śrubek
„Zwój“ w Grudziądzu

polecamy; Kołki stalowe (dyble) do instalacji elektrycznej, śrubki do kołków, wkrętki do metali, nity mosiężne. Ceny konkurencyjne. Towar pierwszorzędny. Cenniki, wzory na żądanie. 5329

„FERRUM“ Spółka Handlowa.

Bydgoszcz, ulica Cieszkowskiego 20. Telefon 665.

FABRYKA KRAT I OKIEN KUTYCH

Edward Siwka

ŚRODA, ul. Ogrodowa 5.
Telefon 127

dostarcza

okna żel.-kute do fabryk, mieszkań i chlewów, bramy żel.-suwane, kraty, różne zawiasy do wrót i wszystkie artyk. żel. do budowl, według własnych i nadesłanych prospektów szybko i tanio. 3818

Kosztorysy darmo.

bowny wymiar sprawiedliwości może wyświadczyć w przyszłości duże usługi.

Z drugiej strony procedura ta pociąga za sobą koszty minimalne, składające się z opłat manipulacyjnych dla stron, nie należących do M. I. H. Dla członków M. I. H. koszty te redukuje się do honorarjów płatnych arbitrów, o ile te są w zwyczaju ich kraju oraz do zwrotu kosztów podróży arbitrów.

Wreszcie trzecią ważną korzyścią sądów polubownych jest stosunkowo krótki termin, jakiego wymaga sąd dla rozstrzygnięcia sporu, gdyż z chwilą podpisania zapisu na sąd polubowny arbitrzy są obowiązani według przyjętego regulaminu, wydać wyrok w ciągu dwóch miesięcy.

Na terenie Rzeczypospolitej Polskiej obowiązują dotychczas, jak wiadomo, trzy różne systemy prawne.

Ponieważ wyrok sądu polubownego wydawany jest zgodnie z prawodawstwem kraju, w którym ma miejsce postępowanie, zagranica niedostatecznie orientuje się w tem niejednolitem prawodawstwie Polski, co za sobą pociąga brak zaufania zagranicy

do wyroków polubownych, wydawanych w Polsce, i niechęć do zawierania kompromisów.

Wspomniany wyżej stan jest stanem przejściowym, ponieważ już obecnie wręcz prace ustawodawcze dokoła unifikacji systemów prawnych byłych trzech dzielnic.

Niewątpliwie unifikacja polskiego prawodawstwa odbije się silnym echem i na polu międzynarodowego sądownictwa polubownego w stosunkach handlowych.

Sprawa sądów polubownych w międzynarodowych stosunkach handlowych jest bardzo doniosła i obecnie nader aktualna, gdyż zajęła się nią również Liga Narodów.

Liga Narodów, pragnąc usankcjonować sądownictwo polubowne, istniejące w stosunkach międzynarodowych w formie wyżej przedstawionej, przyjęła protokół z 24 września 1923 r. i przedstawiła go państwu należącemu do Ligi Narodów, w formie konwencji, do podpisu. Konwencję tę podpisało 25 państw. Polska podpisała wyżej wspomnianą konwencję 22 września 1925 r.

Dr. W. J.

— 0000 —

Biuletyn widoków zbytu w przemyśle metalowym.

DOKUCZLIWA CIASNOTA RYNKU PIENIĘŻNEGO I PROTESTY WEKSLOWE... — ZAMÓWIENIA HANDLU HURTOWEGO TROCHE SIĘ OŻYWIŁY... — ZAMÓWIENIA RZĄDOWE SĄ TYLKO DORYWCZE... — ZAGRANICZNI DOSTAWCY OPERUJĄ CENAMI DUMPINGOWEMI...

Po silnej depresji, która charakteryzowała cały czwarty kwartał zeszłego roku i osiągnęła w miesiącu grudniu punkt kulminacyjny, obserwowano w miesiącu styczniu oznaki częściowego polepszenia. Podniósł się poziom zamówień handlu hurtowego, który przystąpił w tym roku nieco rychlej do uzupełnienia swych składów na sezon wiosenny. Natomiast zamówienia przemysłu — szczególnie przemysłu metalowego i cynkowni blach — potwierdzają fakt panującego tam zastoju, względnie braku zamówień.

Sytuacja na rynku pieniężnym doznała dalszego zaostrzenia. Niesłychana ciasnota gotówki i napięcia kredytu, którego objawem jest wzrost wpływów wekslowych w stosunku do gotówkowych, musi wzbudzać pewne obawy, zwłaszcza wobec równoczesnego wzrostu protestów wekslowych. Dalsze odwołanie wydania ustawy o rejestrowym zastawie towarowym pogarsza sytuację.

Zamówienia rządowe, choć nieco większe, niż w grudniu, nie przekraczają średniego poziomu roku 1927 i świadczą o dalszym odłożeniu przez Rząd realizacji dawno już za niezbędne uznanych zamierzeń w dziedzinie konserwacji i inwestycji. Dorywczy charakter zamówień rządowych, napływających stale w ostatniej chwili w obliczu groźby uruchomienia odnośnych oddziałów hut, i obejmujących stosunkowo niewielkie ilości, nie pozostaje bez wpływu na ciągłość pracy i koszty produkcji.

Działalność konkurencji zagranicznej na rynku wewnętrznym była nadal ożywiona. Stwierdzamy, że działalność ta nie ma nic wspólnego z poważnym i zawodowym handlem lub pośrednictwem; kilku spekulantów, nie mających nic do stracenia, wykorzystuje chwilową walkę polskiego hutnictwa z

przemysłem zagranicznym o kwoty i, operując cenami dumpingowymi, wwrządza bilansowi handlowemu państwa i poważnemu zawodowemu handlowi żelazem poważne szkody. Ostatnio dumpingiem zagranicznych producentów zainteresował się rząd i nie ulega wątpliwości, iż nieuczciwej konkurencji położy kres w odpowiedni sposób.

Półwroby: Zamówienia na półwroby utrzymały się na niskim poziomie ubiegłego miesiąca.

Żelazo handlowe: Wpływ zamówień na żelazo sztabowe podniósł się nieco, dzięki uzupełnieniu składów przez hurtowników.

Żelazo formowe: Wpływ zamówień na ten artykuł nieznacznie się poprawił.

Blachy cienkie: Na blachy cienkie wpłynęło w styczniu więcej zamówień niż w grudniu. Wpływ zamówień nie powrócił jednakże jeszcze do normalnego poziomu.

Blachy grube: Wobec słabego stanu zatrudnienia przemysłu metalowego wpływ zamówień na ten materiał nie był zadawalający.

Walcówka: Konsolidacja na rynku gwoździ i drutu — dzięki działalności Centralnego Biura Sprzedaży Fabryk Gwoździ i Drutu — nie przyniosła jeszcze zwiększenia wpływu zamówień, lecz należy się spodziewać, że już w lutym stan zamówień osiągnie przeciętną cyfrę roku zeszłego.

Lekki materiał nawierzchni kolejowej: Popyt na ten materiał był nadal nikły.

Materiał nawierzchni kolejowej normalnotorowej: Udzielone przez rząd zamówienia są nieznaczne. O ile w ciągu bieżącego kwartału hutnictwo nie otrzyma wydatniejszych zamówień kolejowych, kryzys w tej dziedzinie produkcji wydaje się nieuchronnym.

(w. r.)

Targi Lipskie

są najlepszym i najdogodniejszym miejscem i źródłem zakupu na całym świecie, oraz największą Wystawą Targową na rynku europejskim.

Wystąpi tam więcej jak 1600 grup towarów wszelkich branż.

10.000 wystawców z 21 krajów wystąpią na nich z tym, co mają najlepszego, najdoskonalszego i najpiękniejszego.

7341

Wystawa Targowa trwać będzie od 4 do 10 marca 1928. Wielkie Targi techniczne i budowlane od 4 do 14 marca. Targi obuwia i skór od 4 do 7 marca.

Bliższych wiadomości w sprawie paszportów i zniżek kolejowych udzielają:

OTTO MIX - POZNAŃ
ul. Kantaka 6a Tel. 23-96

oraz

Leipziger Messamt Leipzig - Lipsk

5232

Fabryka wyrabia:

Liny druciane stalowe wszelkich wytrzymałości i konstrukcji dla Górnictwa, Przemysłu i Rolnictwa.

Siatki druciane do ogrodzeń parków, ogrodów, skwerów, szkółek ogrodniczych, zwierzyńców, ptasiarni, placów tenisowych, do ochrony okien, do zabezpieczenia maszyn i t. p.

Wykonanie solidne, dostawa terminowa.

Ceny konkurencyjne. — — — Oferty na żądanie.

H. KOETZ NAST. TOW. AKC.
MIKOŁÓW. WOJ. ŚL.

ROK ZAŁOŻ. 1872

ST. GRABIANOWSKI

BIURO INŻYNIERSKIE
I DOM TECHNICZNO - HANDLOWY

Poznań	Katowice	Bydgoszcz
Plac Wolności 14a	ul. Słowackiego 24	ul. Dworcowa 66
Tel. 4010 i 4011	(dom własny) Tel. 1321 i 1322	Tel. 912

Poleca do dostawy ze swoich składów w Poznaniu i Bydgoszczy oraz z reprezentowanych hut

Blachy, pręty, rury, druty, miedziane, mosiężne, aluminiowe, ołowiane, cynkowe i inne.

Metale: Cynę Banca, cynę do lutowania, metale białe łożyskowe, antymon, miedź, ołów, cynk, aluminium hutniczy i przetapiany.

Rury: kotłowe, ciągnięte, spawane, gazowe, czarne i ocynkowane, łączniki lano-kute.

Żelazo: sztabowe, formowe, blachy żelazne.

Pędnie: wałki transmisyjne, łożyska samosmary, wieszaki, sprzęgła, koła pasowe.

Pasy: skórzane i z sierści wielbłądziej, troki, воск do pasów, łączniki.

4505a

Powstanie Międzynarodowego Syndykatu Cynkowego.

DECYDUJĄCEM BĘDZIE POROZUMIENIE SIĘ W TEJ SPRAWIE BELGJI I POLSKI... — W SPRAWIE TEJ TOCZA SIĘ WŁAŚNIE NARADY W BRUKSELI... — NIEMCY IDĄ TU RĘKA W RĘKĘ Z NAMI... — CHODZI GŁÓWNIEM O USTALENIE KONTYNGENTU ORAZ CENNIKA SPRZEDAŻY CYNKU RAFINOWANEGO...

W Brukseli toczą się obrady na temat syndykatu cynkowego, ale bez obowiązującego charakteru.

Po wstępnej konferencji w Berlinie w pierwszych dniach lutego między przemysłowcami polskimi i niemieckimi nastąpiło wyznaczenie delegatów na międzynarodową konferencję, która, być może, zostanie zwołana jeszcze w tym miesiącu lub też w pierwszych dniach marca w Brukseli i prawdopodobnie utworzony zostanie na niej syndykat, przygotowany już oddawna. Będzie on miał bardzo duże znaczenie, jako pierwszy kartel światowy z udziałem Ameryki. Belgja będzie odgrywać w nim poważną rolę, jako największy producent po Ameryce.

Na drugim miejscu stanie Polska.

Światowa produkcja cynku za 11 miesięcy 1927 roku w tonach wynosiła:

Stany Zjednoczone	561 000,
Belgja	212 000,
Polska	151 000,
Śląsk Polski	131 000,
reszta Polski	20 000,
Niemcy	84 000,
Francja	82 000,
Kanada	65 000,
Anglja	51 000,
Australja	50 000,
inne kraje	93 000.
Razem produkcja światowa	1 343 000 ton.

Główne tezy porozumienia, wysunięte przez Belgję, są:

1. ograniczenie produkcji wtedy, kiedy cena światowa spadnie poniżej 26 £, za tonę i kiedy zapasy europejskie przekrocza 25 000 ton.

2. stałe zebranie producentów cynkowych co 2 miesiące, wspólne biuro statystyczne w Brukseli i propaganda konsumpcji cynkowej na sposób propagandy w Ameryce w stosunku do cynku i miedzi.

Producenci belgijscy są zdania, że jedynie cynk surowy powinien być przedmiotem syndykatu, rozumie się jednak, że producenci cynku rafinowanego powinni sprzedawać cynk rafinowany o 2 £ wyżej od ceny cynku surowego.

Co do graniczeń produkcji, to producenci cynkowi proponują je do sumy podwójnej ilości zapasów, jeżeli te przekrocza 25 000, i to na czas dwa razy taki, przez jaki te duże zapasy istniały. Co do wspólnego biura sprzedaży, to nie jest ono przewidziane w projekcie.

Największe trudności polegają na stanowisku producentów amerykańskich, którzy chcieliby rozwinąć swój eksport, mając zabezpieczony wysokimi cłami rynek wewnętrzny, co znowu wpłynie na niższe ceny w Europie, a to przecież nie jest zadaniem syndykatu.

Spodziewają się, że da się tego jednak uniknąć, wyższa bowiem ceny w Londynie pociąga za sobą wyższe ceny w Ameryce, z drugiej strony trudności prawne istnieją tu również, jak wiadomo, bowiem Ameryka zabrania kartelów na rynku wewnętrznym.

Ale tak, jak to jest w miedzi, prawo Webb-Pomerene daje możność producentom amerykańskim brania udziału w syndykatach eksportowych.

Kwarcowego szkła

wszelkie roboty i naprawy: palniki do lamp kwarcowych, pompy laboratoryjne ssące i t. p. przyjmuje firma

**W. Makowski, Warszawa,
ul. Aleje Jerozolimskie nr. 13.**

5492

„Der Eisenhändler”

Berlin SW 61, Teltower Strasse 35/36

Znane najlepsze i ulubione pismo fachowe dla branży żelaza, towarów żelaznych, narzędzi, sprzętów domowych i kuchennych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy informator źródeł zakupu i organ ogłoszeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 35-tu lat i dwa razy w tygodniu
Na życzenie numery okazowe.

Korespondencja tylko w niemieckim języku.

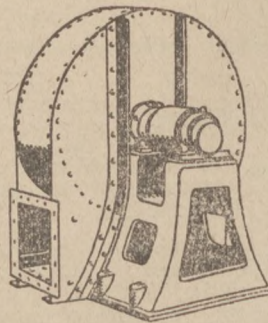
PIECE

jące mało paliwa.

tunelowy i komorowo - tunelowy do wypalania wyrobów ceramicznych o dużej wydajności, zużywa-

J. Zajc, Radom, Świeża 5.

5482

Wentylatory

na każde ciśnienie
i każdą wydajność

dostarcza

**Fabrka Maszyn Górniczych
Katowice-Załęże.**

3296

Poważne źródła dostawcze

Samozamykacze drzwi

automatycznie - hydrauliczne „Wartaz” i pneumatyczne „Rożaz” własnej fabrykacji oraz reperacje wszelkich systemów poleca 3337(a)
W. Narożny i S-wie, Poznań 1, ul. Ogrodowa 15/16. Tel. 2658.

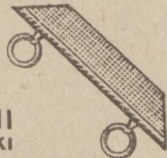
Naczynia mleczarskie, naczynia kuchenne, wyroby blaszane cynowane, kotły, zbiorniki do wody, mleka itp. poleca 2123
J. Wiśniewski, Zakłady Blacharskie w Warszawie, Nowy Świat 62. Telefon 268-19

ŚRUBY do drzewa toczone, mosiężne i poniklowane „HELIOS” Wszelkie części fasonowe mos. Poznań, Św. Marcin 68. Tel. 36-99 4827

Ręczne magły domowe i wszelkie maszyny rolnicze poleca 178
Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza, Bracia Biskupscy S. A. w Kołomyi.

Taśma z kołeczkami do firan (Gardinenringband)

Sznury do rolosów i markiz
Taśma lejcowa (lejce) 4310

PASAMON FABRYKA PASMANTERJI
WŁAŚĆ E. F. LEWANDOWSKI
Bydgoszcz, Plac Teatralny 4. Tel. 1667

Rączki do latarni

powozowych wyrabia masowo i dostarcza po cenach przystępnych. Wykonuje na zamówienia szafy żelazne i kasetki do pieniędzy.

Józef Strzelewicz, Leszno, ulica Łazienka 23
4773

A. CHRAPKIEWICZ

Andrychów Małop. Spółka Akcyjna Telefon 20

Specjalność: Skrzynie wszelkiego formatu dla Hurt. Spirytusowych i Hurt. Tytoniowych

TARTAK PAROWY

Jedyna polska firma w tym rodzaju, 5484 4883

Szkoło okienne, kit szklarski, diamenty do rżnięcia szkła
poleca hurtownie **M. WARM**, Gniezno 4497

Hurt. rowerów, 4813 oraz wszelkich części rezerwowych, Wirówki, butelki termosowe
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

Rusztła lane w kokilach 3615c

bądź napuszczane, ze specjalnego żeliwa odpornego na ogień, tak dla palenisk stałych jak i ruchomych.

Tow. Akc. „WIEPOFANA” Poznań-Dąbrowskiego 81 - tel. 61-56

KOLANA KARBOWANE, RURY DO KUCHEN 4402

oraz klamerki do pantofli

poleca jako swą specjalność po cenach konkurencyjnych
M. Leszczyński, Włocławek, Kościuszki 24.

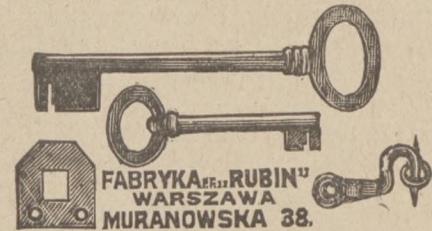
ARMATURE do instalacji ogrzewania centralnego:

kran-y-regulatory, zasuwy Peeta, odwadniacze i t. p.

oraz armaturę przeciwpożarową, wodociagową i kąpielową w wytwornym wykonaniu polecają

Janczewski i Freymark, Warszawa, Mokotowska 49

5332a

FABRYKA „RUBIN”
WARSZAWA
MURANOWSKA 38.

Kagańce druciane

dostarcza 5483a

R. NERLICH,
Bielsko, Śląsk.

Tarki do prania

„MARS”

FABRYKA WYROBÓW DRZEWNYCH
LUBLINIEC G/ŚI.

Pierwsza Krajowa Wytwórnia Sprężyn
DLA WSZYSTKICH GAŁĘZI PRZEMYSŁU

SPIRAL

WARSZAWA, ul. Żytnia nr. 20, tel. 36-39.

5129

Zamki meblowe 4311

Zawiasy taśmowe (Klavierbänder)
Szyny do schodów (Treppenleisten)

Fabryka „Fema” T. A., Bydgoszcz.

PRACOWNIA DIAMENTÓW DO RZNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH

H. SZEFTEL
Warszawa, Graniczna 16
Egz. od 1882 r.

E. Pitak & Co.

fabr. wyr. drzewn.
Bydgoszcz,
ul. Zduny 18/19 tel. 353

Specjalność: fabrykacja masowa wszelk. artykuł. domowych. 4130

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO ZAGRANICY

NIEMCY.

W poszczególnych okręgach niemieckich miały miejsce ostatnio konferencje, które doprowadziły do pewnego porozumienia między samodzielnymi firmami i zakładami przemysłowymi w branży złomu żelaznego. W zachodnich Niemczech sprawa ta jest już całkowicie uregulowana, powstanie tam prawdopodobnie wspólna firma sprzedażna. W związku ze strajkiem w przemyśle metalowym niemieckim na rynku złomu gromadzą się duże zapasy i tendencja jest słaba. Złom maszynowy stanął o 2 marki.

Dnia 7 lutego doszło pomiędzy reprezentantami przemysłu wytwórczego z jednej a przemysłu przetwórczego branży żelaznej z drugiej strony do porozumienia w sprawie cen żelaza. Wedle tej umowy ceny wyrobów Neukirchen mają w stosunku do wyrobów z Oberhausen pozostawać w dawnej proporcji 6 do 4 RM.

Ugoda nastąpiła krótko przed rozpoczęciem rokowań obu stron za pośrednictwem Ministerstwa Gospodarstwa Rzeszy, i wszędzie utrzymują, że do ugody przyszło jedynie pod wpływem nacisku grożącego pośrednictwa ministerjalnego.

Jakkolwiek ustanowienie przedwojennego stosunku cen dla przemysłu przetwórczego i wytwórczego było również jednym z głównych postulatów robotników południowo-niemieckiego przemysłu przetwórczego branży żelaznej, to jednak dojsie do porozumienia na tej platformie nie oznacza jeszcze zadośćuczynienia wszystkim żywotnym życzeniom sfer robotniczych danej gałęzi przemysłu. Mimo to i ten częściowy sukces wywołał u robotników wielkie zadowolenie, i prawdopodobnie uczyni ich mniej wymagającymi w innych punktach konfliktu.

FRANCJA.

Jedno z poważniejszych francuskich zrzeszeń gospodarczych „Federation des Industriels et Commerçants français” wydaje swój organ pt.: „Economie Nouvelle”, w którym to wydawnictwie mogą być bezpłatnie zamieszczane ogłoszenia firm polskich, pragnących nawiązać stosunki z Francją, oraz firm francuskich, pragnących wejść w kontakt z odbiorcami polskimi. Pozatem w miesięczniku powyższym mogą być zamieszczane artykuły treści ogólnej, propagujące konsumpcję towarów poszczególnych branż przemysłowych i handlowych.

„Economie Nouvelle” jest wydawnictwem bardzo poczytnym i szeroko się rozchodzącym. Firmy pragnące korzystać z tej dogodności mogą zwracać się bezpośrednio do radcy handlowego przy Ambasadzie Polskiej w Paryżu, względnie do Państwowego Instytutu Eksportowego w Warszawie.

RUMUNJA.

Założony przed rokiem kartel fabryk gwoździ zdołał w ciągu ubiegłego roku uporządkować stosunki na krajowym rynku gwoździ i wprowadzić przedewszystkiem jednolitą cenę na poszczególne numery własnego wyrobu gwoździ. Ponieważ dwie głównie gwoździarnie krajowe, mianowicie „Ghi-risch Drahtindustrie” A.-G. i złączone zakłady Titan-Nădray-Calan, oraz wszystkie inne poważniejsze wytwórnie gwoździ w kraju, należą do kartelu, mógł tenże śmiało wystąpić z swojemi żądaniami i zmusić pozakartelowe firmy do wstąpienia do kartelu. W ten sposób firmy „Bajenica i Vinesiu” i „Haritopol” w Braiła, oraz Bracia Goldenbergowie w Bukareszcie przyjęci zostali do kartelu i otrzymali swój kontyn-

gent produkcji na podstawie dotychczasowej działalności produkcyjnej. Dwie mniejsze fabryki w Galaczu „Leul” i „Etana” wziął kartel w dzierżawę i oddał w administrację zarządowi swych biur sprzedaży zwanych „Filiera”. Tak zorganizowany kartel jest zupełnie zdolny pokryć całkowite zapotrzebowanie gwoździ na rynku krajowym, które wynosi około 22 do 24 000 wagonów gwoździ rocznie. Dotychczasowa stawka celna ulgowa $\frac{1}{5}$ na koks przemysłowy dla hutnictwa i innych branż, którego w kraju nie wyrabiają została przedłużona aż do 1 lipca roku bieżącego. Przyczyniła się do tego przedewszystkiem komisja przemysłowa (Comisia Industrială), która orzekła, że krajowy przemysł hutniczy i żelazny musi sprowadzać ten środek opałowy w całości z zagranicy, Zniesienie ulgi celnej ($\frac{1}{5}$ stawki) i przywrócenie pełnej taryfy zaszkodziłoby dobrze zapowiadającemu się rozwojowi krajowego przemysłu metalurgicznego.

TURCJA.

Umowa zawarta pomiędzy rządem tureckim a konsorcjum belgijsk. „Societe Industrielle des Travaux” Paris w sprawie budowy linii kolejowej Touhal-Sivas i Kaissari-Sivas została przed rząd turecki anulowana z powodu niedotrzymania jej warunków przez Belgów, którzy uzyskawszy nieco gorsze warunki od konsorcjum szwedzkiego nie mogli znaleźć kapitałów na sfinansowanie przedsiębiorstwa. Obecnie o koncesję ubiega się niemieckie tow. „Paragesellschaft” i amerykańska firma „Fox-Brothers Co.”; rząd turecki nie przesądził jeszcze, czy budowę wspomnianej kolei nadal prowadzić będzie turecka dyrekcja kolei, czy też zostanie ona powierzona zagranicznemu konsorcjum.

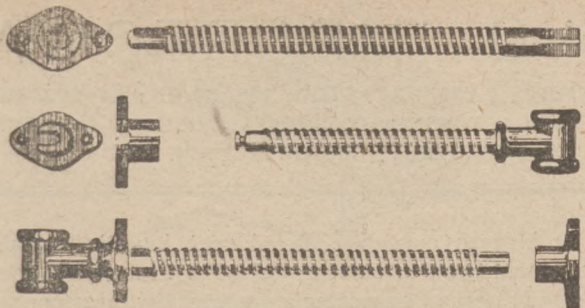
PERSJA.

Dnia 16. X. ub. r. rozpoczęto budowę linii kolejowej, łączącej Morze Kaspijskie z Zatoką Perską. Długość projektowanej trasy wynosi niewiele więcej 1200 klm. poprzez tereny góryste i technicznie trudne do opanowania, toteż roboty obliczono na 5 lat, a koszt budowy odcinka północnego długości 800 klm. na £. 8 milj.

Największe zainteresowanie dla powyższej budowy wykazali Niemcy, których agencje prowadzą od dłuższego czasu w Teheranie bardzo ożywioną działalność propagandową, celem zjednania tamtejszych sfer rządowych dla dostaw niemieckich. Sprawa oddania budowy koncernowi europejskiemu jest już w zasadzie przesądzona. Istnieją jednak duże różnice zdań co do wyboru odpowiedniej grupy zagranicznej, któraby mogła podjąć się wykonania całej budowy. To też ostatnio silnie jest lansowany projekt podzielenia linii na odcinki i powierzenia ich budowy poszczególnym odmiennym grupom. Wedle wszelkiego prawdopodobieństwa ta ostatnia koncepcja zyska ostateczną aprobatę władz.

W związku z budową omawianej linii kolejowej władze zamierzają wyzyskać mały port Khurmussa, który stanowi krańcowy punkt trasy nad brzegiem Zatoki Perskiej, dla celów wielkiej żeglugi, udostępniając wejście doń wielkim statkom oceanicznym. Przewiduje się też połączenie nowego portu rurociągami z perskimi terenami naftowymi.

Wskazaniem jest, aby polskie sfery zainteresowane pilnie obserwowały rozwój akcji powyższej, celem złożenia konkretnych propozycji dostaw w decydującym momencie. Obecnie dwóch inżynierów — obywateli polskich — pracuje przy budowie.
(Zebrał i opracował J. Taberski.)

ŚRUBY

żelazne do warsztatów stolarskich i fornierek oraz żelazne **kleszcze śrubowe**

dla stolarzy wykonuje

W. TOMCZAK

Warsztat Tokarsko-Mechaniczny
POZNAŃ, ul. Marcelińska 6.

5388

Tow. Akcyjne PRZEMYSŁU METALURGICZNEGO w POLSCE RADOMSKO

Adres telegr.: „Metal“ Telefon nr. 22

wyrabia:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony, miedziowany, ocynkowany, dla telegrafów i telefonów, w kręgach i prętach, drut kolczasty i skobelki.

GWOŹDZIE druciane kwadratowe, okrągłe i fasonowe.

LINY stalowe wydobywalne, pochylniane, prowadzące, niosące, ciągnące, dla podnośników i dźwigów, dla przekładni.

SPRĘŻYNY meblowe z końcami prostymi, zakręcanymi i zapinanymi.

KLAMERKI stalowe do bel.

NITY saskie, bednarskie, blacharskie, kotłowe, do zbiorników, do krat, do okrętów, do zawias.

WKRĘTKI żelazne i mosiężne do drzewa i do metali, wkrętki kute, śruby do krzesel.

SZPADLE i ŁOPATY stalowe, motyki, skrobadła i tłuczki.

WIDŁY stalowe do siana, do nawozu, do koksu, do buraków, do kartofli, kopaczki i dziabki.

KONSTRUKCJE żelazne, jako to: budynki fabryczne, hale maszynowe, szkielety wież kościelnych, dachy, mosty, zbiorniki, pomosty, specjalne wagony do piasku 15-0 tonowe i mniejsze, kolejki przenośne, zwrotnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice tramwajowe, wagoniki, kolejki napowietrzne, dźwigi i krany.

4069

ZAKŁADY
„EKONOMIA”
NASZE APARATY
OCZYSZCZAJĄ
= w POLSCE =
OK. 5.000.000
LITRÓW WODY
DZIENNIE

BIELSKO
„WOJ. ŚL.”

OCZYSZCZANIE
Wody

Zmiękczenie
Filtrowanie
Odżelazianie
Odmangan.
Destylacja
Sterylizacja
Odpowietrzanie
Analizy etc.

w WARSZAWIE
inż. **B. RUDZIŃSKI**
Wilcza 39-4, tel. 322-63.

KRONIKA EKSPORTOWO-IMPORTOWA

OPARTA NA BEZPOŚREDNICH INFORMACJACH Z PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU EKSPORTOWEGO; IZB HANDLOWO-PRZEMYSŁOWYCH; IZB HANDLOWYCH MIĘDZYPANSTWOWYCH W KRAJU I ZAGRANICĄ; KONSULATÓW RZECZYPOSPOLITEJ I PAŃSTW OBCYCH — TARGÓW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH ORAZ ZWIĄZKÓW GOSPODARCZYCH.

BEZPOŚREDNIE POŁĄCZENIE MORSKIE GDAŃSKA I GDYNI Z PORTAMI AMERYKI POŁUDNIOWEJ.

Problemat bezpośredniego połączenia Polski z Ameryką Południową, który utrudniał naszą ekspansję handlową w tym kierunku, został rozwiązany.

Szwedzka linja „Johnsons Line“ przedłuża w najbliższym czasie swe rejsy do Gdańska ewent. Gdyni. Statki kursować będą regularnie raz na miesiąc i zawijać do Buenos Aires, Santos, Montevideo i Rio de Janeiro. Linja obsługiwana jest przez statki motorowe najnowszej typu. — Zastępstwo linii na Polskę objęło Warszawskie Towarzystwo Transportowe. Obok istniejącej linii fińskiej, jest to więc drugie połączenie naszych portów z Ameryką Południową.

ORGANIZACJA EKSPORTU W JAPONII.

Poselstwo R. P. w Tokio nadsyła wysoce interesujące dane, omawiające poczynania rządu i społeczeństwa japońskiego, zmierzające do zorganizowania i wzmoczenia eksportu.

Z funduszy rezerwowych skarbu corocznie asygnowana jest znaczna suma, przeznaczona na subsydiowanie misyj handlowych, reprezentujących ważniejsze działy wytwórczości krajowej, a udających się zagranicę, celem zapoznania się z potrzebami poszczególnych rynków, ich organizacją i charakterem oraz nawiązania bezpośredniego kontaktu handlowego. Na podstawie subwencji tych zorganizowano w r. 1926 cztery misje, które wyruszyły w kierunkach następujących: 1. Chiny — Indochiny — Siam; 2. Singapore — Indje Holenderskie — Filipiny — Indje Angielskie; 3. Państwa Bałkańskie — Egipt — Afryka Zachodnia i Południowa; 4. Meksyk — Ameryka Centralna i Południowa. W roku 1927 wyruszyło już 5 misyj, przy czym marszrutę ich ustalono podobnie jak w r. 1926, jednak zacieśniając nieco badane tereny. Każda z misyj miała na celu zbadanie danego rynku pod względem jego pojemności na pewne towary japońskie, najłatwiej dające się na nim ulokować.

Polityka subwencyjna rządu objęła pozatem japońskie linje okrętowe, zmierzając również w ten sposób do maksymalnego opanowania rynkami zagranicznymi. Subwencje te w roku 1926 wyniosły ogółem przeszło 6 mil. jenów pozatem wysuwane były wnioski o udzielenie dodatkowych subwencji, celem rozpoczęcia rejsów na Morze Czarne oraz przedłużenia rejsów z Hamburga do Gdańska. — W dalszym rzędzie subwencje obejmują sprawy organizacyjne muzeów handlowych w centrach zagranicznych.

Na rok budżetowy 1927/28 preliminuje się subwencje w wysokości 2755 tys. jenów, przy czym rozdzielone one zostaną przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu na cele zakupu wzorów towarów obcych konkurujących z japońskimi na rynkach zagranicznych, na cele ulepszenia techniki opakowania, badania metod pracy i techniki celnej, stosowanej zagranicą przy kontroli dumpingu i wreszcie na organizowanie muzeów handlowych, dla misyj udających się na rynki obce, na organizację działów japońskich na obcych targach i wystawach oraz stworzenia instytucji agentów i korespondentów handlowych w ważniejszych dla Japonii rynkach zbytu.

Równie intensywną działalność jak rząd rozwija w Japonii organizacja pryw., wyrażająca się w formie tworzenia związków i zrzeszeń eksportowych, mających na celu koordynowanie poszczególnych poczynań indywidualnych i usuwanie zgubnych wpływów konkurencji. Działalność związków eksportowych określona została w dwóch ustawach z września r.

1925, w których omawiane są również kwestje organizacji zrzeszeń producentów. Istnieje obecnie w Japonii 5 związków eksportowych oraz 33 zrzeszenia producentów, pozatem zaś 15 zrzeszeń znajduje się w stadium organizacji. W myśl ustawy do zadań tych organizacji należy kontrolowanie produkcji, surowca instalacji fabrycznych itp., działalność, mająca na celu rozwój i poprawę produkcji, studjowanie rynków zbytu, metod handlowych i stanu konkurencji obcej, ułatwianie zbytu i kredytowania. Jeden z naczelnych celów działalności związków stanowi wytwarzanie typu standartowego w zakresie produkcji i walka z produktem niższego gatunku.

TARGI BAŁTYCKIE W SZTOKHOLMIE.

Celem zdobycia środków finansowych dla Targów Bałtyckich, jakie mają odbyć się w roku 1929, komitet ich zamierza zorganizować w Szwecji loterię. Odpowiednie zezwolenie rządu jest już jakoby zapewnione, pozatem zaś magistrat m. Sztokholmu udzieli zapewne Targom subwencji w wysokości 25 tysięcy koron szwedzkich. W ten sposób stroń finansowa imprezy byłaby zapewniona.

Jak wiadomo na Targach r. 1926 zorganizowany był dział polski, który w dziale sztuki stosowanej dał dobre wyniki, udział zaś reprezentantów sfer polskich przyczynił się do zacieśnienia gospodarczych i kulturalnych stosunków polsko-szwedzkich.

STOSUNKI HANDLOWE POLSKO-RUMUŃSKIE.

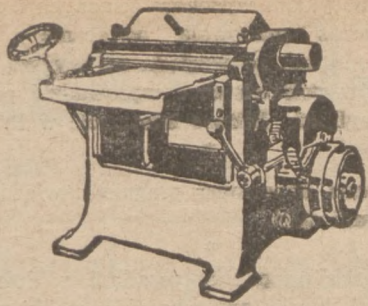
Według informacji z Konsulatu R. P. w Bukareszcie stanowisko rumuńskich izb handlowych i przemysłowych wobec handlu z Polską jest bardzo przychylne. Prowadzą one ze swej strony propagandę wśród miejscowego kupiectwa, mając na celu wzmoczenie istniejących stosunków handlowych z Polską. Pożądanem jest, aby zainteresowane polskie sfery gospodarcze weszły w możliwie bliski kontakt z izbami rumuńskimi. W okręgu bukareszteńskim w następujących miejscowościach znajdują się izby handlowe i przemysłowe: Bucuresti, Ploesti, Craiova, Arad, Timisoara, Deva, Pitesti, Brasov, Cluj, Oradea Mare.

TARGI WIEDEŃSKIE.

W czasie od 11 do 17 marca odbędą się XIV. Wiedeńskie Targi Międzynarodowe (Targi wiosenne). Cena legitymacji, upoważniającej do zwiedzenia Targów, wynosi 7 zł.

Interesenci mogą skutecznie wjazd do Austrii i wyjazd z Austrii bez zaopatrzenia się w wizę austriacką, wyłącznie na podstawie legitymacji targowej. Również nie potrzeba wizy przejazdowej przez Czechosłowację w czasie od 1 do 28 marca, o ile się odnośnym władzom na granicy przedłoży legitymację targową i zwykły ważny paszport. Wizy przejazdowe przez Niemcy będą udzielane w czasie od 20 lutego do 7 kwietnia w właściwych konsulatach i biurach paszportowych bez opłaty, o ile się przedłoży paszport i legitymację targową dla drogi powrotnej, zaopatrzoną w pieczęć Targów Wiedeńskich. Kolej austriacka udziela tak dla wjazdu jak i wyjazdu zniżki 25% (z wyjątkiem pociągów luksusowych). Również udziela zniżki 25% kolej niemiecka. Na kolejach polskich można jechać wyższą klasą za biletem następnej klasy (II klasą za bilet III klasy). Również są przewidziane ulgi w komunikacji powietrznej z Polski do Austrii i z powrotem, jak i w komunikacji wodnej na Dunaju itd.

TELEF.
36

TELEF.
36

Własnej fabrykacji
obrabiarki do drzewa

najnowszej konstrukcji
i solidnej budowy.

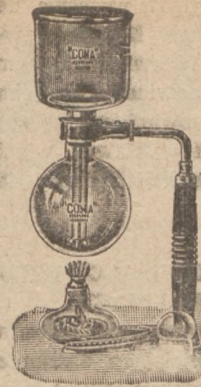
**Kompletne urządzenia stolarń
i fabryk mebli**

polecają po cenach umiarkowanych

S. SAMULSKI i Sp., PLESZEW
FABRYKA MASZYN i ARMATUR
ODLEWNIA i KOTLARNIA.

5418

Maszynki do kawy „C O N A”

**NAJCZYSTSZY, NAJLEPSZY
I NAISZYBSZY SPOSÓB
NAPARZANIA KAWY**

5457
przy którym kawa odznacza się nadzwyczajną wydajnością i pełnym i silnym aromatem, nie pozostawiając osadu, przez co maszynka ta staje się niezbędną dla każdego zwolennika dobrej kawy.]

Wyłączna sprzedaż na Wielkopolskę i Pomorze w firmie

Jan Lesiński, Poznań, Fr. Ratajczaka 2.
Tel. 12-11 Tel. 12-11

Proszę żądać cennik ilustrowany.

**Siekiery, toporki,
młotki, babki,
łomy, tyranki**

i inne wyroby masowej produkcji kuźnictwa poleca

**FABRYKA MASZYN I MŁOTOWNIA
OŁDAKOWSKI I NEUMARK**

2763 właśc.: Edward Neumark

ŁÓDŹ - UL. ZAKĄTNA 81.

Szlifowanie cylindrów

30—200 m/m Ø z 1/100 m/m dokładności na specjalnej automatycznej maszynie do szlifowania cylindrów szwajcarskiego fabrykatu L.Kellenberger, Szwajcaria

Szlifowanie wałów korbowych

5019 k

Wykonuje się:

tłoki wszelkich rozmiarów } pierwszo-
Pierścienie tłokowe } rzedny
sworznie tłokowe } odlew

stal chromnikłowa cementowane i szlifowane z 1/100 m/m dokładnością

tłoki aluminiowe we wszelkich rozmiarach

dotarcza szybko — precyzyjnie — tanio

**Specjalne przedsiębiorstwo
tego rodzaju w Polsce**

R. Gunsch, Motory

5036

ul. Wielka 6 Poznań Tel. 3928

Warsztaty - Rabat Kosztorysy bezpłatnie

RURY kotłowe, gazowe
czarne i ocynkowane

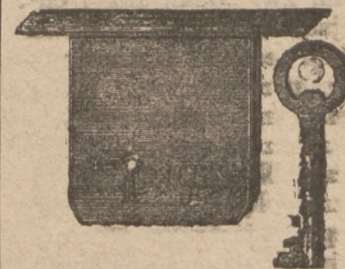
poleca do natychmiastowej dostawy ze składu w Poznaniu

**DOM HANDLOWY
ANTONI BERNHARD**

Poznań, Wielkie Garbary 18. Tel. 12-59

4226

ZAMKI I OKUCIA

**BUDOWLANE
I MEBLOWE**
Specjalnie
„BASKWILE”
wykonuje

TORUŃSKA

FABRYKA ZAMKÓW J. Broda

TORUŃ, UL. KOSZAROWA 11-13. TELEFON 1441 i 1442

Adres telegraficzny: „BRODABIURO” 5423

TARGI MARSYLSKIE.

Targi, które miały miejsce w czasie od 17 września do 2 października 1927 r. w Marsylii, zgromadziły 1250 wystawców oraz zwiedziło je 405 tysięcy osób. W związku z tym sukcesem Targi Marsylskie w roku 1928 zapowiadają się jako impreza, ciesząca się zrozumiałym zainteresowaniem.

Pragnący brać udział w tych Targach wystawcy winni się zwrócić bezpośrednio do Głównej Dyrekcji Targów 46 rue de la Cannebiere — Marseille.

KONKURS NA WYNAŁAZEK UNIESZKODLIWIAJĄCY DZIAŁANIE PYŁU WĘGLOWEGO W KOPALNIACH.

Pruskie Ministerstwo dla Handlu i Przemysłu ogłosiło ostatnio konkurs na wynalazek, unieszkodliwiający działanie pyłu, powstającego w kopalniach przy wydobywaniu węgla. Do konkursu dopuszczeni są również cudzoziemcy.

STOSUNKI HANDLOWE Z ZAGRANICĄ.

W Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu jest do przejżenia spis firm niemieckich, oddanych pod nadzór sądowy oraz bankructw zgłoszonych w ubiegłym miesiącu.

W marcu odbędą się w Wrocławiu Targi Międzynarodowe, które w roku bieżącym w celu zaoszczędzenia kosztów wystawcom ograniczone zostały do 2 dni, to znaczy 11 i 12 marca. — Wszelkich informacji udziela Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu.

W Budapeszcie odbędą się w czasie od dnia 28 kwietnia do dnia 7 maja br. Targi Międzynarodowe. — Informacji udziela Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu.

Pewna firma angielska pragnie importować ramy do obrazów, celem dalszego reeksportu do Indji Brytyjskich.

Firma w Rio Grande pragnie nawiązać stosunki handlowe z polskimi fabrykami wyrobów żelaznych i chemicznych. Firma ta dotychczas pracowała wyłącznie z przemysłem niemieckim, obecnie zaś ze względu na wyższą wartość jakościową wyrobów polskich chce wprowadzić polskie towary na rynek brazylijski. Blższe informacje w P. I. E.

Niemiecka firma importowa pragnie nawiązać kontakt z polskimi fabrykami dykt.

Firma angielska pragnie sprowadzać z Polski dębowe meble biurowe, jak biurka amerykańskie, stoliki pod maszyny i t. p. oraz krzesła gięte i wieszadła.

Austrjackie Stowarzyszenie Kupców, handlujących drzewem, pragnie nawiązać stosunki z polskimi firmami drzewnymi, wyrabiającymi obłogi do wyrobu deszczulek parkietowych.

W sprawie firmy Lauf-Basel.

Znana firma „Motor Polski“, Tow. Akc. w Żninie zwraca się niniejszem za naszym pośrednictwem do tych wszystkich, którzy, jako klienci firmy Lauf-Basel przez nią pokrzywdzeni zostali, iżby w sprawie tej zechcieli porozumieć się z firmą „Motor Polski“ w Żninie, albo też przesłali swe zarzuty do naszej Redakcji.

Chodzi o to, aby zorganizować wspólną akcję zapobiegawczą, skutkiem której firma Lauf-Basel nie mogłaby w przyszłości postępować tak ze swą klientelą, jak to miało miejsce z firmą „Motor Polski“ w Żninie.

Światowe znaczenie Lipskich Targów Technicznych.

Jak wiadomo, na Targach Lipskich wystawia się maszyny i wogóle wszelkiego rodzaju wyroby techniczne, które z powodu swej zdolności wytwórczej i solidności wykonania są wszędzie bardzo poszukiwane. Nie napróżno przybywają dwa razy w roku liczni kupcy wszystkich narodowości do Niemiec, aby zwiedzić Lipsk z jego jedynymi w swoim rodzaju Targami Technicznymi. Lipsk stał się od czasu powstania Targów Technicznych rynkiem centralnym także i dla techniki. Wielkość tego przedsięwzięcia pokazuje się w jego rozmiarach, w jego zewnętrznej rozbudowie i wewnętrznym urządzeniu. Na terenie około 400.000 m² wybudowano 15 wielkich hal, pomiędzy nimi olbrzymia hala maszyn-narzędzi, gmach elektrotechniki, znana hala kopułowa, hala zw. „opał, siła i ciepło“; zaś na pozostałych miejscach wolnych wystawia się najnowsze zdobycze modnej techniki w przebogotym wyborze i w przejrzystym rozkładzie. Dalej, większa część urządzeń i maszyn przedstawia się przy pracy, w ruchu, tak, że zaraz na miejscu można zbadać ich zdolność wytwórczą. Na targach tych zastąpione są wszystkie techniczne gałęzie przemysłu jak elektrotechnika, technika cieplna, technika górnicza, przemysł pojazdów i środków przewozowych, przemysły przetwórczy, gazowy i armaturowy, dalej wyroby żelazne i stalowe itd. Technika maszynowa wystąpiła szczególnie okazale. Do dużego znaczenia na Targach doszła także i technika budowlana. Lipskie Targi Budowlane przybrały dziś już olbrzymie roz-

miary tak, że liczą się z nimi już nie tylko w Niemczech, lecz także i w innych krajach.

Jakie znaczenie światowe osiągnęły Targi Lipskie, wynika to z liczby zwiedzających. Przeciętnie zwiedza Lipsk w czasie Targów około 150.000 interesantów handlowych, w tem wiele tysięcy z zagranicy. Na wiosnę zwiedziło Lipsk nie mniej jak 23.000 zagranicznych gości targowych. Zbliżające się „Wielkie Targi Techniczne i Budowlane“ na wiosnę 1928 r., od 4—14 marca, stanowią będą szczególnie punkt przyciągający dla kraju i zagranicy. Wystawiać się będzie na nich wiele rzeczy, a połączone z nimi będą liczne wartościowe atrakcje specjalne. (ś.)

Goście zagraniczni na Lipskich Targach wiosennych 1924—1927.

ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ.

O racjonalnej współpracy konstruktorów z wykonawcami

Zjazd Stow. Inż. Mechaników Polskich, projektując urządzenie III-go Zjazdu swego na wiosnę rb., zamierza jako główny temat obrad postawić tak dla chwili obecnej niezmiernie aktualnych zagadnień konstrukcyjno - wykonawczych i materiałoznawczych.

Jak wiemy, nasze politechniki w ślad za wszystkimi politechnikami kontynentu, kształcąc konstruktorów, kładły stale główny nacisk na teoretyczne wyszkolenie swych wychowanków w kierunku projektowania, pozostawiając późniejszej praktyce uzupełnienie przygotowania konstruktora w kierunku praktycznym, wykonania zaprojektowanej konstrukcji. Tymczasem obecnie olbrzymią wartość przywiązuje się do ukształtowania opracowywanego przedmiotu w sposób taki, by mógł on być wykonany przy najmniejszym rozchodzie pracy i materiału. Lecz to jeszcze nie wszystko. Dzisiaj inicjatywa sił wykonawczych jest nieodzowną częścią dla nadania pomysłowi ulepszonemu właściwych kształtów, odpowiadających warunkom technicznym pracy danego przedmiotu.

Najlepiej zobrazowuje te dążności współpraca inżynierów konstruktorów fabryki Forda z jego siłami wykonawczymi, robotniczymi.

Toteż ażeby konstruktor opanował dokładnie powierzona mu dziedzinę pracy, musi on się zapoznać gruntownie z przebiegami wytwarzania warsztatowego i z własnościami tworzyw, którymi operuje. Musi on być stale w kontakcie z warsztatem, wykonywującym jego konstrukcję, i mieć stale na uwadze, że każdy wydawany przezeń na warsztat rysunek oznacza pewien wydatek pieniężny w twórci. Zastosowanie przeto naprz. powierzchni szlifowanych tam, gdzie wystarczy zwykle tylko obtoczenie, wprowadzenie części kutej na miejsce frezowanych itp. może w wielu wypadkach obniżyć koszty wyrobu, powinien przeto konstruktor często się zastanawiać nad wyborem metod wytwarzania. Jako przykład uproszczenia wykonania, może służyć — pomijając już stosowane niegdyś rozmaicie dekorowane podstawy maszyn parowych — obróbka korbowodu silnika spalinowego: korbowód dawniej (w końcu ub. stulecia) był najniepotrzebniej bardzo starannie szlifowany, gdy tymczasem jego lakierowanie, nie obniżając oczywiście jego dobroci, daje równie dobry wygląd zewnętrzny.

Mówiąc już o silniku spalinowym, wspomnimy, że wystarczy porównać jego ustrój z przed paru dziesiątków lat z obecnym, by się przekonać, jak dalece się posunął postęp nie tylko pod względem pracy wewnętrznej silnika, ale i doboru materiałów, i ukształtowania części, a stąd i ich ciężaru. Uświadomienie sobie całokształtu tego postępu stawia nam przed oczami cały zakres dokonanego od owego czasu rozwoju metod wytwarzania, opartego na ciągłym współdziałaniu konstruktora z technologiem.

A jeśli przejdziemy do aktualnych w chwili obecnej zagadnień wytwórczości, naprz. do metod wytwarzania ciągłego, równorzędnego z pojęciem „przyśpieszenia produkcji“, jak to mówią Niemcy („Produktionsbeschleunigung“), to tu jeszcze może wyraźniej uwypukli się rola konstruktora we współpracy z warsztatowcem, chodzi bowiem przy tym sposobie wytwarzania o obróbkę i montaż szczególnie łatwy i szybki. Zadaniem konstruktora jest obmyślenie również przyrządów i maszyn specjalnych, które, mimo kształtów złożonych — pozwalają osiągnąć produkcję taną i przyśpieszoną. A wpraw, nim te maszyny lub urządzenia mają być wykonane, musi się rozważyć, czy ich koszty, łącznie z innymi, równoważą, lub nie przeważają kosztów obróbki bez ich pomocy. Wszystko to jest możliwe do wykonania tylko w takich wytwórniach, gdzie metody obróbki nie są ustalane dopiero w warsztacie, t. zn. gdzie istnieje bliska współpraca pomiędzy biurem konstrukcyjnym a warsztatami.

A zatem: wybór rodzaju obróbki (skrawanie, czy kucie itd.), obmyślenie przyrządów, sposobów zamocowywania przedmiotów obrabianych w obrabiarkach, sposobów montażu, nawet sposobu zdejmowania wióra, musi być dokonane w biurze konstrukcyjnym. Słowem, biuro konstrukcyjne musi wyznaczyć kształty i wymiary oraz sposób wyrobu przedmiotu, biuro fabrykacyjne ma za zadanie przeprowadzenie wskazówek biura konstrukcyjnego, a warsztatowi pozostają tylko funkcje wykonawcze.

Jeśli tak ujmujemy rolę konstruktora i biura konstrukcyjnego, to stanie się ono istotnym mózgiem strony technicznej wytwarzania i, jako takie, zajmie główne stanowisko w wytwórni. Z tak poważnym zadaniem konstruktora musi się jednakże łączyć odpowiednie przygotowanie w zakresie technologicznym i materiałoznawczym i stałe śledzenie postępu tych dziedzin, techniki, przy pomocy czasopism, wykładów, zjazdów. Choć bowiem według znanego powiedzenia niemieckiego: „konstruktorów się nie kształci, — konstruktorzy się rodzą“, to jednak i urodzony konstruktor musi być wyposażony we wszelkie środki, które mu pozwolą realizować twórczo jego zdolności, a więc w wykształcenie teoretyczne i praktyczne.

Niemniej i technolog powinien być obznajomiony z nowoczesnymi zagadnieniami konstrukcji i materiałoznawstwa, by jego współpraca z konstruktorem była istotnie płodna w wyniki.

Zamieszczając znamienny ten artykuł, obejmujący splot zagadnień aktualnych, ogłoszony niedawno w „Przeglądzie Technicznym“, czynimy to w nadziei, iż zrozumiane zostaną poruszone w nim kwestie przez najliczniejsze rzesze pracowników jako nieodzowne postulaty nowoczesnych dążeń w kierunku usprawnienia naszej produkcji. Inż. M. P.

Regulowanie ruchu nadawania fal.

Znamienny głos senatora francuskiego p. Charles Dumont'a.

Charles Dumont, senator francuski, b. minister skarbu pisze:

„W imieniu inżynierów elektrotechników, wygłosił p. Girardeau przed kilkoma dniami mowę, która w komisji handlowej parlamentu wywołała silne wrażenie, a która miała na celu obronę systemu kontrolowanej wolności radja.

Sprawa jest jaknajbardziej aktualna. Zajmuje ona kompozytorów, muzyków, artystów lirycznych i dramatycznych, wszystkich pracowników umysłowych. Warunki życia są dla nich po wojnie niezmiernie ciężkie. Radjo może im przysporzyć dodatkowych dochodów.

Organizacją radja zajmują się syndykaty robotników, elektrotechników lub monterów oraz konstruktorzy aparatów. Od sprzyjającego regimu spodziewają się postępu przemysłu radjo-technicznego, a tem samem wzmożenia ich pracy, ich zarobków, ich korzyści.

Głównem zadaniem jednak jest konieczność szerokiego rozsiewania dobrodziejstwa kultury intelektualnej i artystycznej, sięgającej w głąb prowincji. Przed wynalezieniem druku była liczba czytelników poezji bardzo ograniczona. Drukarnie w nieskończoność pomnożyły dzieła i czytelników. Do niedawna mieściło się audytorjum koncertu w jednej sali. Za pomocą radja będą koncerty słyszane nawet w samotnych górskich chatach, gdzie ciekawość intelektualna była zawsze tak żywa, gdzie każdy usiłował o własnych siłach skonstruować aparat odbiorczy.

Jaki jest system najbardziej sprzyjający rozwojowi radja?

Nie wątpię, iż Generalna Konfederacja Pracy, pracownicy umysłowi, Towarzystwo Literatów, Kompozytorów Dramatycznych oraz przemysłowcy zjednoczą swe siły, ażeby oprzeć się biurokracji rządu, usiłującej powstrzymać tak wspaniałą przewrót w dziedzinie transmisji dzieł umysłu ludzkiego.

Pomiędzy maszyną drukarską a pocztą wysyłającą rozproszone fale, istnieje znaczna różnica. Tysiące maszyn drukarskich pracuje równocześnie.

Niewielka tylko ilość stacyj nadawczych może naraz funkcjonować. Ażeby transmisje nie mieszały się, musi być długość fali każdej stacyi dokładnie obliczona. W jednym zakładzie radjostacyi rozmaite długości fal nie jest nieograniczona; ciągle postępujące udoskonalenia techniczne umożliwiają już większej ilości stacyj nadawczych równoczesne wysyłanie fal rozmaitej długości. W New Yorku i jego okolicach funkcjonuje jednocześnie 60 stacyj nadawczych, z których kilka jest bardzo silnych.

Z faktów tych można wyciągnąć podwójną konsekwencję. Policja w sferze eteru potrzebna jest dla regulowania ruchu nadawania fal. Zadaniem jej jest wyznaczanie każdej stacyi pewnej długości fali i czuwanie nad tem, ażeby emisje były tak dokładne, iżby nie przeszkadzały sobie wzajemnie. Prócz tego będzie policja musiała wspomagać i przyczyniać się do postępów radja przez pomnażanie ilości stacyj nadawczych i odbiorczych.

Najważniejszą jest jednak strona techniczna policji przestworza, ponieważ od postępów technicznych zależy rozwój radja. Są również inne problemy, niemniej ważne, które wymagają odpowiedniego rozwiązania. Jakże np. taksy — i w jaką formę ujęte — mają placić słuchacze radja? Jak przeszkodzić lub karać wygłaszanie wiadomości fałszywych lub przeciwnych porządkowi publicznemu?

Pytania te wywołać muszą dyskusję między prawnikami, administratorami, finansistami i politykami. Decyzje muszą być szybkie i jasne. Kogóż wreszcie obarczyć funkcją policji w sferze eteru? Wolałbym, ażeby podjął się tego jakiś urząd narodowy, który zapewniłby reprezentację, poradę i obronę wszystkich interesów w tej dziedzinie.

Opinia publiczna jest obecnie poruszona. Nie pozostawi ona w rękach nieodpowiedzialnej i arbitralnej biurokracji losu tak wspaniałego wynalazku, jakim jest radjo. Postęp techniczny i artystyczny związany jest z organizacją systemu wolności mądrze kontrolowanej oraz z ulepszeniami wprowadzanemi w myśl powodzenia i korzyści, czy to w programach dzieł nadawanych, czy też w jakości technicznej stacyj nadawczych lub odbiorczych“.

**Fabryka
Aparatów Elektrycznych
„ERKA“**
Sp. z o. o.
Łódź, ul. Pusta nr. 7.
Telefon 13-63.

Zakres fabrykacji:
Wylączniki i przelączniki drążkowe, wylączniki pokrętne, bezpieczniki porcelanowe, rozetki rozgałęzieniowe, sworznie bezpiecznikowe, końcówki kablowe.

Cenniki na żądanie. Przedstawiciele poszukiwani.
4381

Dostarczamy
wszelkie klisze kreskowe
i autotypie w dobrem wyko-
naniu przy prędkiej dostawie

Drukarnia „KUPCA“
ul. Wielka 10 POZNAŃ Telefon 2277

Krajowa wytwórnia RADJO-APARATÓW
Salon-Radjo-Kultura Sp. z o. o.
Warszawa, Bielańska 22. Tel. 404-39.

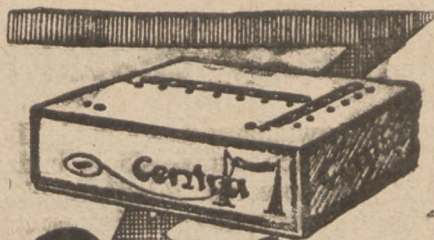
Wytwórnia radjo aparatów, prowadzona przez inżynierów fachowców. Wyspecjalizowana w masowej produkcji radjo aparatów, poleca stale ostatnie nowości Radjotechniki, aparaty różnych typów, od detektorowych do 8-lampowych z doskonałym odbiorem całej Europy, w skrzynkach mahoniowych własnego typu (żaluzjowe). 4695 k

Na dogodnych warunkach! Ceny konkurencyjne!
Sprzedaż hurtowa i detaliczna. 4639

Porady fachowe techniczne bezpłatnie.
 Przeróbka starych aparatów na nowoczesne układy Neutrodynowe.

Nienaganne działanie

radjoaparatu zależne jest przede wszystkim od jakości baterji anodowej, dlatego używajcie wyłącznie baterje anodowe gwarantowanej jakości

Centra

5169d

Odnaczeni we Lwowie 1926 r. **MEDALEM ZŁOTYM** na Ogólno-Polskiej Wystawie Budowlanej.

Inż. ST. CISZEWSKI i S-ka

FABRYKA ARTYKUŁÓW ELEKTROTECHNICZNYCH BYDGOSZCZ, UL. SOBIESKIEGO 10a

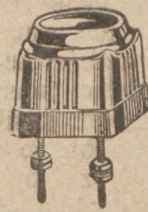
Sp. z o. p.

— 2979 —

poleca ze składu:

Korki bezpiecz. Ed. — **Patrony** bezpieczn. D-II, — **Wtyczki** porcelanowe — **Paseczki** (Lamelki) topik. — **Bezpieczniki** tabl. i uniw. — **Śruby** stykowe — **Rozepekki** d/rurki, kuhlo. — **Wtyczkowe** gniazda porcelanowe — **Wieszarki** izol. 10 mm 1/4", 3/8". — **Główki** bezpiecznikowe G-II, **Końcówki** kablowe i wiele innych.

Sprzedaż hurtowa ♦ **Wyrób własny krajowy** ♦ **Ceny konkurencyjne**

3982

Specjalność:

4828

Linka antenowa,
druty do połączeń,
gniazdka, śruby, kontakty i t. p.

„Helos“ Poznań, Św. Marcin 68. Tel. 36-99.

Budowa kolektorów

NAWIJANIE PRĄDNIC i MOTORÓW ORAZ
 REPERACJA WSZELKICH APARATÓW
 LEKARSKICH I DENTYSTYCZNYCH.

Warsztaty Elektro - Mechaniczne

Poznań, Łazarska 11,

4500

Ważne dla Elektrowni i Instalatorów

Wyl. reprez. i składy konsygnacyjne fabryki przewodów „Kabel”, fabr. żarówek „Vertex”, fabr. radjo „Nora”, fabr. rur izolowanych „Centrou”, fabr. liczn. „Kandem”, fabr. ogniów „S. E. E.” i inne.

Pałacine Wielkopolski, Bydgoszcz, Długa, 37

Ceny fabryczne.

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE

INŻ. **K. GAERTIG i SP.** T.Z.O.P.

Poznań

Pocztowa 26

ELEKTROWNIE KOMUNALNE PRZEMYSŁOWE WIEJSKIE

Instalacje oświetlenia.
 Urządzenia przemysłowe z zapędem elektrycznym

AKUMULATORY
 Naprawa maszyn elektrycznych.

Budowa rozruszników, regulatorów, aparatów elektrycznych, tablic rozdzielczych.

Adr. telegr. „Energia”
 Telefon 3584 i 2582

Turbiny wietrzne

Żurawie Dźwigi osobowe Towarowe wielokrążki

Godła rek. lamnowe elektryczne

Cechy charakterystyczne nowego Forda.

Oddawna zapowiadany nowy model Forda ukażął się już na rynkach europejskich, budząc wszędzie żywe zainteresowanie. Mieliśmy okazję oglądać go i u nas w Polsce; przyznać więc musimy, że w porównaniu z poprzednim modelem nowy Ford posiada wiele zalet zarówno w ulepszonej konstrukcji podwozia, jak i karoserji. Przedstawia się przytem jako wóz nowoczesny o kształtach zbliżonych do typów europejskich i niezwykle starannem wykończeniu.

Nowy Ford posiada 4-cylindrowy silnik, rozwijający moc 40 KM. przy 2200 obrotach na minutę; średnica cylindrów — 98,4 mm.; skok — 107,9 mm. Dzięki niewielkiej stosunkowo ilości obrotów oraz całkowicie zrównoważonemu wałowi korbowemu silnik ten pracuje cicho i bez wibracji. Poza tem tryby rozdzielcze wykonane są nie z metalu, lecz ze specjalnej masy, a tłoki z aluminium. Elastyczność i akceleracja silnika jest dość znaczna, o czem świadczą dokonane próby, z których wynika, że przyspieszenie szybkości z 8 kłm. do 42 kłm. osiągnięto trzecim biegiem w przeciągu ca. 9 sekund.

Benzyna dopływa do gaźnika ze zbiornika pod własnym naciskiem. Zużycie benzyny wynosi 1 litr na każde 9—13 kłm., zależnie od szybkości.

Podwozie zaopatrzone jest w hamulce na 4 koła o wewnętrznych szczękach samocentrujących. Pedał nożny lub dźwignia ręczna działają na wszystkie 4 koła.

Sprzęgło jest typu tarczowego — suche. Posiada 4 tarcze napędowe i 5 tarcz pędzonych.

Nowy model posiada odpowiednio elastyczne zawieszenie na pół-eliptycznych resorach poprzecznych oraz amortyzatory hydrauliczne. Środek ciężkości położony jest stosunkowo nisko. Wszystko to przyczynia się do równej jazdy bez wstrząsów nawet po gorszych drogach.

Koła nowego Forda posiadają szprychy druciane o dużej wytrzymałości na rozerwanie — do 1600 kg. Szprychy tworzą z obręczą jedną całość, ponieważ są spojone z nią i to w ten sposób, że wykłuczone jest zluźwienie się szprych.

Smarowanie odbywa się systemem Forda, polegającym na połączeniu pompki z rozbryzgiwaniem. Pompka ciśnie oliwę do komory wentylowej, a stamtąd spływa do głównych łożysk wału korbowego. Dolne panewki korbowodów posiadają czerpaki do oliwy, smar więc dostaje się częściowo do panewek, a częściowo zostaje rozbryzgiwany na części wewnętrzne silnika.

Chłodzenie odbywa się przy pomocy chłodnicy o dużej pojemności oraz pompki centryfugalnej. System chłodzenia wspomagany jest dwuskrzydłowym wentylatorem.

Przy nowym modelu zastosowana została normalna skrzynka biegów o trzech szybkościach naprzód i jednej wstecz. Główny wał osadzony jest na łożyskach kulkowych, dolny zaś wał — na łożyskach belkowych, a tryb jałowy biegu wstecznego — na panewce z fosforo-bronzu. Tryby wszystkie wykonane są ze specjalnej stali chromowej.

Kierownica w nowym wozie Forda działa przez tryb ślimakowy. Duże koło kierownicze wykonane jest całkowicie ze stali i pokryte na obwodzie twardą gumą. W środku koła sterowego umieszczone są kontakty wyłącznikowe dla światła i sygnału, co stanowi wielką dogodność dla kierowcy.

Karoserja wykonana jest całkowicie ze stali. Błotniki — typu wklęsłego. Ogólne wykończenie — bardzo staranne. Wyposażenie nader obfite we wszelkiego rodzaju przybory nowoczesne. Na desce rozdzielczej umieszczone są: szybkościomierz, lampka oświetleniowa, wskaźnik do benzyny, amperomierz i wyłącznik do zapłonu.

Przy budowie tego wozu zwrócono szczególną uwagę na wyeliminowanie wszelkich skrzypień i dudnień, zwłaszcza w samochodach zamkniętych. To też wszelkie połączenia karoserji są nitowane i spawane przede wszystkim tam, gdzie zachodzi obawa pewnych rozluźnień. Smarowania podwozia dokonuje się przy pomocy specjalnej szprycy do smaru, która działa pod ciśnieniem.

Naogół nowy Ford czyni wrażenie bardzo dodatnie i zaliczyć go można do najlepszych wozów w jego klasie.

F. Giejski.

Nowa forma konstrukcji silnika.

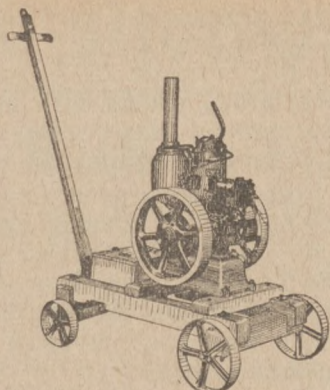
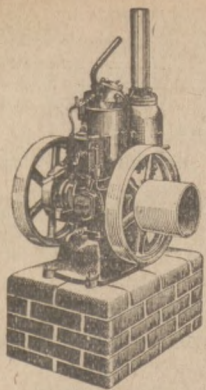
Znany wynalazca Boerner skonstruował nowego typu silnik, który wzbudził żywe zainteresowanie w sferach fachowców automobilowych, bowiem przedstawia w zasadzie rozwiązanie oddawna studjowanego zagadnienia — wykluczenia przekładni szybkości w pojazdach mechanicznych.

Konstrukcja tego silnika różni się znacznie od dotychczasowych form cylindrów o jednej komorze wybuchowej. Każdy cylinder ustawiony pionowo składa się z dwóch zamkniętych części, a w każdej z nich działa odpowiedni tłok. Cylinder posiada zatem tłok górny i dolny; obydwie połączone są z sobą

na stałe pionowym wałkiem międzytłokowym. Czyni to wrażenie podwójnego tłoka. Tłok dolny połączony jest z korbowodem.

Górna część cylindra posiada 2 komory wybuchowe: szczytowa i dolna z kanałem bocznym w połowie wysokości cylindra. Wybuch pierwszej komory popycha tłok ku dołowi, a następujący po nim wybuch drugiej — ku górze. Oczywiście komory te zaopatrzone są w odpowiednie zawory.

Dolna część cylindra posiada jedną komorę wybuchową z kanałem bocznym. Konstrukcja cylindra polega zatem na zastosowaniu trzech komór wy-

Motory ropne 6 K.M.

stacyjne i przewoźne

Imadła równoległe szer. szczęk 60, 80, 100, 120, 140, 150, 180.
maszynowe szer. szczęk 75, 115, 150-200

Piły mechaniczne do rżnięcia żelaza

poleca 5254

MOTOR POLSKI Tow. Akc. w ŻNINIE

Generalny przedstawiciel na Polskę za wyjątkiem województw Poznańskiego i Pomorskiego

E. WIELGOSIŃSKI, Warszawa - Praga, Goławska 9.

Frezuje i dostarcza podł. wzoru lub rysunku na specj. automatach wszelkiego rodzaju:

wrzeciona,

koła zębate, ślimakowe, spiralowe, stożkowe, czołowe,

stalowe hartowane, cementowane do modelu 10, średnicy 600 mm dla wszystkich branż.

Specjalność:

części do centrifug

do wszystkich systemów

dostarcza po cenach konkurencyjnych

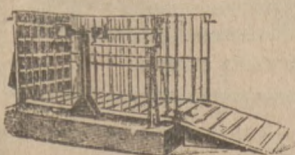
Fabryka centrifug „HALKA“

Piotr Nowacki, Bydgoszcz

ul. Rycerska 6.

5466

Telefon 910.

684
Wagi decymalne

stołowe, zwierzące i gospodarskie

Ciężarki i wagi wszelkich rozmiarów. Najdoskonalsza budowa.

Niemożliwe naśladowictwo.

Gebr. Weber & Co. Mettmann T. (Rhld-Nadrenja)

Zakłady Przemysłowo-Handlowe i Odlewnia Metali

Tel. 320-37

„METALOWIEC“

w Warszawie, Smocza nr. 37.

Tel. 320-37

5076
POLECAMY DO NATYCHMIASTOWEJ DOSTAWY

wagi stołowe, belkowe i dziesiętne,

mosiężne okucia budowlane, różne wyroby mosiężne, oraz sztucce. Specjalnie wykonywamy po cenach przystępnych wszelkie odlewy maszynowe, mosiężne przeguzowe według nadesłanych modeli lub rysunków. Na zażądanie wysyłamy cenniki.

Bracia Deierling
Poznań Składowa 4.

Polecamy: Gwoździe, druty, widły, szpadle, szufle armatury do pieców, podkowce, śruby i łańcuchy. 5344

Rury mosiężne

29 i 30 mm Ø

Karnisze mosiężne

szyny mosiężne do schodów

kompletne i części poleca

Zb. Waligórski Wielkopolska Centrala Tapet

POZNAN, Poczta 31.

5413

BECZKI ŻELAZNE

malowane i ocynkowane od 100 — 620 ltr.

zawsze na składzie

TOW. DLA PRZEMYSŁU ROLNEGO

Tel. 247-54, 221-44 **WARSZAWA** Galeria Luxenbarga 61

Przedstawiciel na Wielkopolskę i Pomorze:

M. Paluch, Poznań, ul. Kantaka 6

Biuro Rolniczo-Handlowe.

4992

buchowych i podwójnego tłoka. Komory te działają niezależnie jedna od drugiej i w odpowiednim porządku kolejnym. Czterocylindrowy silnik wynalazku Boernego zastępuje wobec tego działanie silnika 12 cylindrowego.

Znanem ogólnie jest dążenie konstruktorów do zwiększenia ilości taktów pracy na 1 obrót wału korbowego, w celu otrzymania jaknajwiększej elastyczności silnika. Silniki sześć- i ośmiocylindrowe w ogóle powiększyły znacznie elastyczność silników samochodowych, jednak wiele wymagającym automobilistom nie wystarcza to, ze względu na małą jeszcze wygodę w czasie jazdy i konieczność używania przekładni mechanicznej.

Stosowanie normalnego silnika 12 cylindrowego wydłuża za bardzo ogólną długość samochodu, co przy jeździe po mieście okazuje się niewygodnym. Zachodzi więc potrzeba rozwiązania tego problemu na polu technicznym, by skonstruować silnik stosunkowo niezbyt długi, pomimo dużej mocy, niekosztowny i najbardziej elastyczny, w celu zmniejszenia konieczności stosowania przekładni, lub nawet całkowitego wykluczenia jej.

Czterocylindrowy silnik trójkomorowy, dzięki temu, że jest wyższy od normalnego silnika, nie zabiera więcej miejsca z ogólnej długości samochodu, daje się więc stosować do zwykłych długości wo-

zów. Szczytowe komory cylindrów tego silnika przyjąć można jako normalne, natomiast drugie i trzecie jako rezerwowe. W ten sposób moc silnika dochodzić może do 250%, zależnie od włączenia do ogólnej pracy silnika serji komór. Świadczy to o nadzwyczajnej elastyczności silnika, która czyni zbyt rzadkim stosowanie skrzynki przekładniowej.

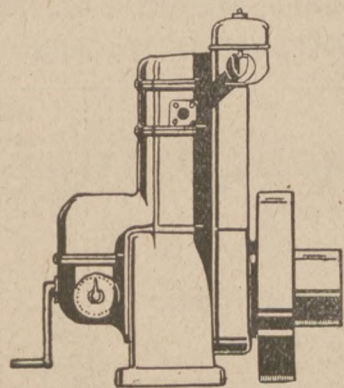
Przy ruszaniu samochodu z miejsca włącza się do ogólnej pracy silnika wszystkie komory wybuchowe. Silnik działa wówczas podobnie jak normalny 12 cylindrowy, dając 3 takty pracy na 1 obrót wału korbowego. W miarę wzrostu chyżości, w krótkich odstępach wyłącza się pierwszą rezerwę, a następnie drugą.

Dla jazdy w mieście, gdzie trzeba często zwać biec i szybko osiągać zpowrotem utraconą chyżość — stosowanie włączania rezerwowych komór może być niewątpliwie dogodnie i skuteczne.

Możliwość wykluczenia skrzynki przekładniowej przy zastosowaniu silnika Boernego zdaje się być zdobyczą, poszukiwaną już od 25 lat przez przemysł samochodowy.

Rzecz oczywista, że dla zdobycia sobie szerszego zastosowania silnik trójkomorowy — jak każda nowość — musi przejść długotrwałą próbę doświadczalną i wykazać w praktyce swe zalety.

S. G.

Bernarda Motory benzynowe

dla rolnictwa i drobnego przemysłu, od 1½ KM do 40 KM do zapędu wszelakich maszyn, nadzwyczajnie ekonomiczne, bardzo łatwe w obsłudze, solidnej i wypróbowanej konstrukcji poleca firma

S. SAMULSKI i Sp.
PLESZEW (Wlkp.) 5452

„ELIBOR“

Spółka Akcyjna Handlowo - Przemysłowa

Ł. J. BORKOWSKI

Oddział w Poznaniu

ulica Gąsiorowskich 6 — Telefon nr. 63-66 i 62-66

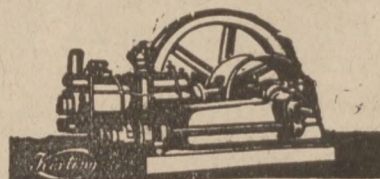
Żelazo, Dźwigary, Blachy, Wapno, Cement, Metale, Węgiel, Koks, Narzędzia, Artykuły techniczne, Lemiesze i Odkładnie, Podkowy, Hufnale, Gwoździe, Materiał śrubowy, Węgiel kowalski i t. p.

PRZEDSTAWICIELSTWA:

KOWADŁA K. Rudzki i S-ka, Warszawa
MOTORY SPALINOWE Diesla, Körting, Hannover
DŹWIGI LÜDERSA, KRANY F. Piechatzek, Berlin
STAL NARZĘDZIOWA, Schoeler & Bleckmann, Wiedeń
PILNIKI Marki „HOSSYB“
PASY SKÓRZANE „Herkules“ Gnerlich, Cieszyn
PASY BAWELNIANE wielbłądzie, Balata, „Lechat“, Belgja

KARBID WIELKOPOLSKI
ŚWIDRY I ROZWIERTNIKI

Günther & Co., Frankfurt n. M.

MOTORY DIESLA

PRZY WSZELKICH KORESPONDENCJACH PROSIMY ZAWSZE
POWOŁYWAĆ SIĘ NA „RYNEK METALOWY I MASZYNOWY“

Ruch na rynku cementowym.

ROK 1927 WYKAZAŁ 10% ZWYŻKI W PRODUKCJI CEMENTU... FABRYKI CEMENTU LEDWIE W 45% WYZYSKUJĄ SWĄ WYDAJNOŚĆ... — CEMENT NALEŻY PAKOWAĆ NIE W BECZKI, ALE W WORKI PAPIEROWE.

W roku ubiegłym ogólna sprzedaż cementu wyniosła około 630.000 ton cementu.

W porównaniu z poprzednim rokiem 1926, w którym to roku sprzedano tylko około 570.000 ton, zaznaczyła się pewna wyżka, nie przekraczająca jednak 10 1/2%.

Cała sprzedana w roku ub. ilość cementu stanowi zaledwie 45% zdolności produkcyjnej naszych fabryk, z czego widać wyraźnie jak małym jeszcze stosunkowo jest u nas zużycie tego cennego materiału budowlanego.

Jak wykazuje statystyka za r. ub., zapotrzebowanie cementu na głowę ludności według dzielnic wyniosło na ziemiach b. Kongresówki 17,9 klg., Małopolski — 21 klg., Wielkopolski 26,3 klg., Górnego Śląska — 84,7 oraz w. m. Gdańska — 42,2 klg. Daje to przeciętne zapotrzebowanie 22,9 klg. na głowę, przyczem największym popytem jak widać, cieszył się cement na Górnym Śląsku, a następnie w w. m. Gdańsku.

Jak widać z powyższego, istnieje u nas bardzo znaczna skala rozpiętości pomiędzy poszczególnymi dzielnicami. W liczbie ogólnokrajowego zużycia zapotrzebowanie instytucji państwowych i komunalnych, pokryte bezpośrednio w fabrykach, wyniosło około 10%, dając około 63.000 ton łącznie.

W celu możliwego wyzyskania zdolności produkcyjnej naszych fabryk cementowych i obniżenia kosztów produkcji — cementownie zwróciły w ostatnich latach większą uwagę na eksport zagraniczny, chociaż ze względu na dość niskie ceny nie daje to zysków znaczniejszych. W r. ub. eksport ten wyniósł około 150.000 ton.

Z krajów europejskich największe ilości cementu polskiego wysłano do Finlandji, Szwecji, Norwegji, Litwy, Łotwy i Węgier. Znacznie również ilości wysłano do krajów Ameryki Południowej, jak do Brazylji, gdzie zaznacza się również coraz większy wzrost ruchu budowlanego. Największe ilości wysłano tam przez porty Rio de Janeiro i Baya Blanca. Znaczniejsze również ładunki idą obecnie do Jaffy w Palestynie, ostatnio zaś przez port Singapore do Indji Wschodnich. Brak własnych linii okrętowych utrudnia nieco

ekspansję naszego cementu na rynki zamorskie i produkt polski zmuszony jest korzystać z obcych bander. Tak np. do Ameryki Południowej ładunki naszego cementu idą stale parowcami linii Finland-Syd America Linie. Przeciętne ceny eksportowe wynoszą od dol. 1.20 do dol. 1.40 za beczkę (180 klg) fob Gdańsk.

Przechodząc z kolei do ceny polskiego cementu, należy zauważyć, że w porównaniu z zagranicznymi jest ona bardzo niska. Tak więc przyjmując cenę polskiego cementu 100 za kg., znajdujemy, że w Niemczech wynosi ona 150, w Italji 161, w Anglji 162, a w Stanach Zjednoczonych nawet 173. Różniemy się również od zagranicy bardzo istotnie rodzajami stosowanego opakowania.

Około 70% cementu sprzedaje się u nas w beczkach i tylko pozostałe 30% w workach papierowych wówczas, gdy ten właśnie sposób opakowania zagranicą oddawna już znalazł uznanie jako o wiele oszczędniejszy i dlatego bardzo znaczne ilości cementu wysyłają zagranicą fabrykanci w workach papierowych. Nakazy postępu i przykład zagranicy wskazują, że i u nas system workowania cementu winien znaleźć jaknajszersze zastosowanie.

Konsumcja w Polsce nie stoi w żadnym stosunku do konsumcji zagranicznej. W Niemczech np. zużycie roczne cementu wynosi około 200 klg. na każdego mieszkańca, a w Stanach Zjednoczonych dochodzi nawet do 220 klg.

Powyższe dane pozwalają stwierdzić, że ten przeważny i trwały artykuł budowlany nie jest jeszcze w Polsce wyzyskany w sposób należyty. Zużycie cementu podnosi się wprawdzie, ale powoli i bynajmniej nie w takim stosunku, jak to być powinno.

Co się tyczy horoskopów w tej dziedzinie na rok bieżący, to trudno jest obecnie ustalić już konkretne przewidywania. Zależnem to będzie od rozwoju ruchu budowlanego, jak również od wysokości przeznaczonych na ten cel kredytów.

Tendencja na ogół mało intensywna.

(H. S.)

Ostatnie transakcje drzewne.

W ostatnich dniach na Kresach Wschodnich zawarto następujące transakcje na większe partje drzewa. Do Berlina sprzedano 5.000 metrów sześć., dobrych dłużyc sosnowych po 48 sh. za 1 m³, franco wagon granica. Firma Krugman sprzedała jednej firmie berlińskiej 20.000 m³ dłużyc sosnowych splawianych po 41 sh. za 1 m³, franco port drzewny Solec. Sprzedano 2.000 m³ bloków sosnowych po 58 sh. franco wagon Biała Podlaska. Zakupiono na kresach większą partję jesionu wyborowego od 40 cm. wzwyż średnicy w cieńszym końcu i od 3 metrów długości po cenie L. 3 za 1 m³, franco wagon Pińsk.

Za partje kłoców olchowych długości 60 — 2,40 metrów

i o średnicy w cieńszym końcu 23 — 35 cm, osiągnięto od firmy czeskiej 28 sh. za 1 m³, franco wagon stacja kresowa Łachwa. Za kłocę lipowe 3 do 5 metrów długości i od 30 do 75 cm. średnicy środkowej uzyskano 55 zł., za 1 m³ franco wagon Pińsk.

Firma Berliner Holzkontor zakupiła 20.000 m³ bloków sosnowych i dłużyc prima po cenie przeciętnej 56 sh. franco wagon granica.

W ostatnich dniach dokonano na Polesiu wielką ilość małych transakcyj drzewem olszowem — przyczem eksporterzy mimo cła płacą wszelką cenę. Płacono za olchę eksportową od 35 do 40 sh. za m³ loco wagon st. załad.

Zapotrzebowanie na materiały budowlane w Turcji.

W związku z coraz żywszym ruchem budowlanym w Turcji zapotrzebowanie na materiały budowlane jest duże. Wobec silnej konkurencji zagranicznej niektóre towary polskie mogłyby znaleźć zbyt przy możliwie taniej kalkulacji.

Główną przeszkodą w eksporcie tych materiałów do Turcji jest długi transport, względnie o ile chodzi o morski transport — zbyt rzadkie nieregularne okazje ekspedycyjne z naszych portów.

Jako kardynalna zasadę należy uważać kalkulację cifa dany port turecki. Towar płatny jest zwykle za dokumentami przy odbiorze. Dla informacji Państwowy Instytut Eksportowy podaje ceny następujących artykułów budowlanych:

- 1) portland-cement w hurcie cifa Konstantynopol względnie Smyrna 42—44 sh ang. za tonę,
- 2) cegły na rynku w Konstantynopolu normalne 1000 sztuk około 25 Ltq., dziurkowane dla stropów 1000 sztuk około 28 Ltq.,

- 3) dachówka na rynku w Konstantynopolu 1000 szt. 90 — 110 Ltq.,
- 4) papa smołowcowa 1 m² 25—30 piastrów (na rynku w Konstantynopolu),
- 5) żelazo handlowe na rynku w Konstantynopolu różnych rozmiarów: 100 kg. 8—10 Ltq.,
- 6) klej stolarski na rynku w Konstantynopolu od 50—70 Ltq. za 100 kg. zależnie od jakości.

Ceny cementu w Palestynie i Syrii.

Ostatnio ruch budowlany w Palestynie zmniejszył się cokolwiek, natomiast w Syrii ruch ten rozwija się w coraz szybszym tempie. Jedyna istniejąca w Palestynie fabryka cementu „Neszer“ skutkiem wyższej ceny na cement podniosła ceny swych wyrobów o 400 miliosów do sumy 3 Ł. palest. 300 miliosów, co odpowiada 3 Ł. i 6 sh. za tonę wraz z workami. Przy zwrocie worków otrzymuje się bonifikację w wysokości 400 miliosów f. j. 8 sh. od tony.

Wspomniana fabryka sprzedaje wyłącznie za gotówkę,

tak, że odbiorcy miejscowi chętnie reflektowaliby na cement zagraniczny, o ileby uzyskać mogli nieznaczny kredyt. Na rynku syryjskim sprzedaje fabryka „Neszer“ cement swój po cenie 2 Ł. 6 sh. netto bez worków za 1 tonę c. i. f. Beyrouth.

Jak widać, istnieje znaczna różnica pomiędzy ceną w Palestynie i w Syrii, będącą następstwem protekcyjnego celnego w Palestynie. Produkty pochodzenia palestyńskiego na podstawie istniejącej umowy celnej wolne są przy imporcie do Syrii od cła.

Wiadomości drobne

O UTWORZENIE KARTELU FABRYK PRODUKUJĄCYCH POSADZKĘ.

Od dwóch tygodni toczą się między fabrykantami posadzek pertraktacje w sprawie utworzenia kartelu sprzedaży posadзки w kraju. Projekt utworzenia kartelu zaproponował p. Maurycy Wilhouse z Bydgoszczy, który w tej sprawie wyjechał do Lwowa, gdzie odbył szereg konferencji z tamtejszymi producentami. Podobne konferencje toczą się od dłuższego czasu w Warszawie i ogólnie można powiedzieć, że wszyscy wyrażają zgodę, jednak na trudności napotyka je-

szcze sprawa zorganizowania sprzedaży w poszczególnych dzielnicach kraju.

ORGANIZACJA KARTELU CZECHOSŁOWACKICH FABRYK SZKŁA TAFLOWEGO.

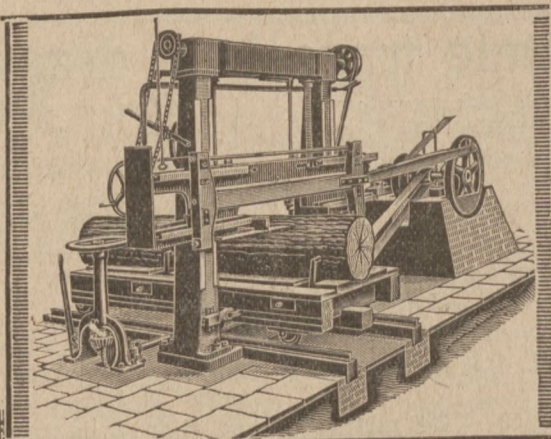
Rokowania w sprawie utworzenia wspólnego biura sprzedaży dla wszystkich czechosłowackich fabryk szkła tafłowego nie doprowadziły do zupełnego porozumienia. Został osiągnięty tylko częściowy rezultat w formie utworzenia takiego biura przez najpoważniejsze fabryki p. n. „Spółdzielnia Sprzedaży Czeskich Fabryk Szkła Tafłowego“, Tow. Akc. w Pradze. Umowa wspólnej sprzedaży została zawarta na przeciąg lat 8-miu z prawem dalszego przedłużenia.

„UNIA” ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN

ODDZ. C. BLUMWE i SYN Tow. Akc.

BYDGOSZCZ.

TRAKI
PIONOWE, POZIOME
PRZEWOŻNE.

WSZELKIE MASZYNY
DO OBRÓBKI
DRZEWA.

PROSPEKTY I KOSZTORYSY
BEZPŁATNIE.

PRZEDSTAWICIELSTWA:
WARSZAWA, LWÓW, POZNAŃ, KRAKÓW,
WILNO, ŁÓDŹ, W. M. GDAŃSK, BERLIN.

NA ŻĄDANIE WIZYTY
INŻYNIERÓW.

Z rynku materiałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERIAŁY BUDOWLANE.

Poznań, 15. 2. Na rynku wyrobów smołowcowych i papy dachowej daje się zauważyć pewne ożywienie, lecz przeważnie przez zamówienia od rolnictwa. Za dobry materiał w walcach po 7 metr. osiąga się ceny: Nr. 80 zł. 8.75—9.15, Nr. 100 7.20—7.50, Nr. 125 6.10—6.50, Nr. 150 5.25—5.60, Nr. 175 4.70—5.00, Nr. 200 4.20—4.50, Nr. 250 3.80—4.00, papa izolacyjna Nr. 1 3.00 za metr kw., Nr. 2 2.60 za metr kw., 1-a prepar. smoła 38—40 zł. za % kg. brutto-netto, lepnik twardy 39—41 za % kg. brutto-netto, lepnik miękki 34—36 za % kg. brutto-netto, 1-a karbolinum 52—56 za % kg. brutto-netto, papy dachowe z lepszych ostatnich surowców rozrzucą się na rynku po cenach Nr. 80 7.75—8.00, Nr. 100 6.30—6.80, Nr. 125 5.20—5.70, Nr. 150 4.50—5.00, Nr. 200 3.45—3.80. Ceny smoły nie zdradzają dalszej tendencji niżkowej, ponieważ smoła powoli i w Polsce, jak już oddawna zagranicą, znajduje coraz większe zastosowanie w budowie naszych dróg i ulic.

Lwów, 15. 2. Średnie ceny targowe ustalone na ostatnim posiedzeniu Komisji Cennikowej dla materiałów ceramicznych w woj. lwowskim, za 1000 sztuk w zł.: Cegła wyrobu ręcznego loco cegielnia w hurcie 80, w detalu 90, koszt dowozu i załadowania od 1000 sztuk wynosi 12.50 zł., o ile oddalenie nie wynosi więcej niż 2 km. Ceny wyrobu maszynowego w hurcie 78.— zł., w detalu 80.—, maszynowego loco wagon przy własnym torze cegielni 84.—, dachówka palona I gat. tłoczona loco fabryka 170.—, ciągniona karpówka I gatunek loco fabryka, gąsiory loco plac fabryczny za sztukę 0.70. — Cegła dęta loco plac fabryczny 115. — Wapno za 10 ton loco stacja nadawcza: buowlane 330, wybierane 360, miał wapienny 100, gips budowlany w workach 320—500, piasek biały czysty loco wagon 3.50, szuter drobno tłoczony 5—6 loco szuterowisko 7.—, grubo tłucz od 6 cm. wyżej 6 zł. za 1 m³.

DRZEWO.

Warszawa, 15. 2. Popyt na drzewo na tutejszym rynku ograniczony; wstrzymywanie się od zakupów tłomacza wczesną porą i niewyjaśnioną sytuacją cen. Tendencja panuje naogół mocna, w związku z drożeniem drzewa w lasach państwowych. Notują w hurcie fr. wagon Warszawa za metr sześcienny: kantówka sosnowa obrzynana 120—125 zł., deski sosnowe obrzynane 5/8 cala i 1 cal 105 do 110 zł., kantówka ciosna sosnowa 90 zł., deski pallogowe, heblowane i szpuntowane 135—145 zł.,łaty 4x6 — 120 zł.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 15. 2. Dom Handlowy A. Gepner Warszawa, Grzybowska 27, notuje następujące orientacyjne ceny w złotych za kg.: cyna Banka w blokach 13.75, cłów hutniczy 1.25, cynk hutniczy 1.42, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1.60, antymon 3.00, aluminium hutnicze 5.10, blacha miedziana — cena zasadnicza 4.35, blacha mosiężna 3.60—4.50.

Nowy Bytom, 15. 2. Surowka odlewnicza Huty Pokoju Nr 1 (Friedenshütte, P. G. S. — reprezentacja Spółka Akcyjna Józef Wdowiński w Warszawie, Sienna 11). Cena za tonę 210 zł., loco stacja Nowy Bytom.

Berlin, 15. 2. Ceny w markach niemieckich za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz cif Hamburg, Breme lub Rotterdam (za 100 kg.) 135, Oryginalne aluminium hutnicze 98. — 99 proc. w blokach, sztabach walców. i ciągnion, 210, dito w sztabach walców. i ciągnion, 240, Nikiel czysty 98—99 proc. 350, Antymon Regulus 93—97.

Berlin, 15. 3. Stare metale za 100 kg. w markach w zakupie hurtowym dla konsumentów ceny o 10—12 proc. wyższe. Miedź elektrolityczna 108—110, rotgus 98—102, wiory mosiężne 75—77, odlew mosiężny 80—82, odpadki mosiężne 94—96, stary cynk 35—37, odpadki nowego cynku 43—45, blacha ołowiana miękka 36—38, odpadki blachy aluminiowej 160—165.

METALE SZLACHETNE.

Berlin, 15. 2. Srebro ca. 0.900 w sztabach 87½—79½ R. M. za 1 kg., Złoto w woln. obrocie 2.80—2.82, Platyna w woln. obrocie 10—11½ R. M. za 1 gram.

Londyn, 15. 2. Zamknięcie. Srebro 26¼, — na dostawę 26¼ d. za 1 uncję.

ZŁOTY W DNIU 15 LUTEGO 1928 ROKU

Gdańsk przekaz 57.48—57.62, gotówka 57.52—57.66, Berlin przekaz na Warszawę 46.90—47.10, Poznań 46.925—47.125, gotówka 46.75 do 47.15, Zurych przekaz 58.325, Londyn przekaz 43.45, Mediolan przekaz 212.50, Praga przekaz 378, Budapeszt gotówka 64.10—64.40, Nowy Jork przekaz 11.25, Ryga przekaz 59.50.

**Krajowe i czeskie ru-
ry i koryta glazuro-
wane, szamoty, płyty
posadzkowe i ścien-
ne glazurowane, ce-
glę, pustaki, sufitów-
kę, płyty ceglowne, da-
chówkę paloną, pape-
smołę, lepnik karbo-
lineum, „Korjolit“,
„Eternit“, gwoździe,
drut, szplisy pod da-
chówkę, szklaną da-
chówkę, marmur tł.
do teracco, „Ceresit“
kafle do plecy.**

i wszelkie inne materiały budowlane poleca hurtownie i detalicznie

STEFAN PEŁCZYŃSKI

POZNAŃ

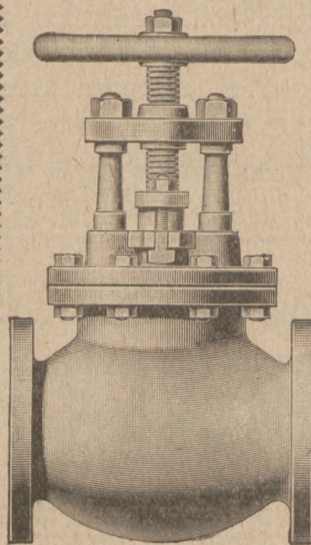
4350

Dworzec towarowy - Telefon 56-50

„SAM“ SPÓŁKA AKCYJNA MÜNSTERMANN

KATOWICE

Tel. 11 i 577 Adr. tel. SAM
Odlewnia żelaza i brązu
Fabryka maszyn i armatur

Ciężkie armatury dla przewodów parowych, wodnych, gazowych, naffowych i to: zasuwy i zawory, żelazne i stalowe. Kurki, garnki kondenz., hydranty pod- i nadziemne, studnie uliczne i hydrantowe, stojaki i t. d. Przybory kanalizacyjne i wodociągowe: uchwytki, aparaty nawiernicze, kształtki i t. d.

Bronzy fosforowe
i specjalne w odlewach
każdego rodzaju - - - -

Bronzy kute
w sztabach o wytrzymałościach
aż do 100 kg./mm²

Reprezentacja na Wielkopolskę i Pomorze:
WŁAD. JEZERSKI, Poznań, Słowackiego 38 tel. 69-47
na Kongresówkę: 5212
PAWEŁ JASIŃSKI, Warszawa, Żórawia 9. Tel. 191-71

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Nowoczesna sadzarka do ziemniaków.

Gdyby wszystkie ziemniaki miały kształt kulisto-okrągły i były równo wielkie, sprawa stworzenia pewnie działającego mechanizmu do sadzenia nie przedstawiałaby żadnych trudności technicznych. Ponieważ jednak to jest rzeczą nie do pomyślenia z uwagi na to, iż przekrój kartofli do sadzenia waha się w granicach od 2—8 cm. i oprócz tego kształt ich jest tak niesłychanie rozmaity, przeto nieuniknione są miejsca puste w poszczególnych urządzeniach chwytających i nabierających, którym odpowiadałyby miejsca puste w polu. Jedną z ostatnich skonstruowanych sadzarek do ziemniaków posiada oprócz właściwego urządzenia do sadzenia jeszcze przyrząd, który uniemożliwia powstawanie miejsc próżnych, niezasadzonych. Posiada ona mianowicie dla każdego rzędu dwa kółka do sadzenia, z których jedno stale pracuje, podczas gdy drugie tylko wtedy sadi, gdy pierwsze zostawia miejsce puste. Dajmy na to np., że mechanizm do sadzenia w wykonaniu pojedynczym pozostawiałby 5 proc. miejsc próżnych, to przez tego rodzaju urządzenie dałoby się one zredukować o pół proc. Ale i ta granica miejsc pustych zmniejsza się jeszcze dalej przez to, że zapasowe koło do sadzenia wyłącza się dalej samoczynnie tak samo ponad swymi własnymi miejscami próżnymi. Właściwy mechanizm do sadzenia przedstawia się następująco: Na mocnym podnożu z żelaza kowalskiego spoczywa pudło do ziemniaków, które dla każdego rzędu, jaki ma być zasadzony, zawiera 2 centnary, tak że przy średniej wielkości ziemniaków i takichże odstępach krzewów wystarczają one na długość rzędu, wynoszącego 600—800 m. Górny brzeg pudła oddalony jest od ziemi zaledwie o 1 m., co umożliwia bardzo wy-

godne napełnianie go. Z pudła przechodzą ziemniaki za pośrednictwem walca wyciągowego przez nastawialne zasuwki zamykające do t. zw. rusztów odbiorczych, skąd zabierają je kółka do sadzenia. Te zaś napędzane są przez kółka zębate przy tylnych kołach. Kółka do sadzenia zaopatrzone są w ruchome, sprężynowe chwytacze i dzięki temu mogą się odpowiednio dostosować do kształtu i wielkości poszczególnych krzewów. Przyrządy chwytające zaś są tak urządzone, że pozwalają spadać ziemniakom, czy małym czy dużym w ściśle jednakowych odstępach możliwie blisko przy ziemi. Skoro tylko ziemniaki dotkną się ziemi, zostają pokryte ziemią przez genialnie skonstruowane urządzenie pokrywające. Przez to napewno unika się toczenia się ziemniaków w radlinie. Dzięki temu urządzeniu osiąga się też równomierność odstępów krzewów, tak właściwą omawianej tu maszynie.

Jak wiadomo, zasadnicze znaczenie dla pracy sadzarki do ziemniaków posiada aparat do kopania bród. Dla wykopania bród do ziemniaków maszyna ta zaopatrzona jest w tarcze rotacyjne. Nadają się one do każdego rodzaju gleby i mają tę zaletę, że zmniejszają opór ciągnięcia. Unika się przez to zatkania maszyny przez perz lub nieprzeoraną mierzwę. Odległość rzędów od siebie jest niezmienna i ustalona na 60 cm. Odstępy w rzędach mogą być zmieniane przez zamianę kółka zębatego z 32 na 42, 48 lub 52 cm. Zdolność dwurzędowej maszyny wynosi normalnie 2 ha., trzyczędowej 3 ha., a czterorzędowej 4 ha. Zresztą co do czystości i sortowania ziemniaków wyżej omówiona sadzarka do ziemniaków nie pozostawia nic do życzenia.

(k. ś.)

F. SUCHANEK i S-KA

Przedsiębiorstwo Techniczno-Handlowe
dla Rolnictwa i Przemysłu

Poznań - Pl. Wolności 8/9

TRAKTORY AMERYKAŃSKIE HART-PARR

4250

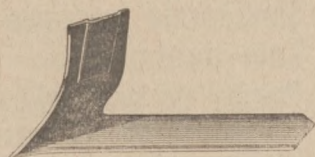
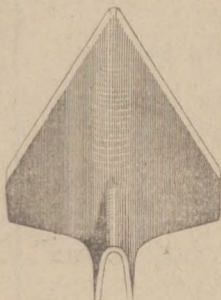
o sile 24 i 36 K. M.

PAROWE GARNITURY MŁOCARNIANE

na kulikowych łożyskach
na długoterminowe spłaty

RADLICZKI

do opęłaczy
różnych systemów

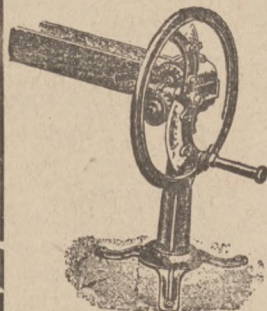
fabrykują i dostarczają z składu
z dostawą krótkoterminową

BRACIA PLUCIŃSCY

Fabryka Stalowych Narzędzi
w Poznaniu

375

Małe sieczkarnie

do zielonej paszy również
słomy poleca po bardzo
przystępnych cenach
jako wyrób solidny.

Proszę żądać prospektów

F. Kujawski

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza

Toruń -- Telefon 1485

5493

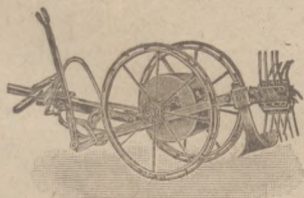
„IDEAŁ”

nóż do krajania słomy
na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci 3641

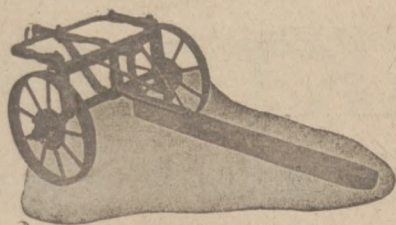
Centrala Pługów Parowych T. z Fabryka Maszyn
o.p. Poznań, Piotra Wawrzyniaka 28-30 Tel. 69-50 — 61-17

Wyrabiamy masowo jako specjalność:

kopaczki „Gwiazda B”

do kopania ziemniaków bezsprzecznie najpraktyczniejsze z wszelkich istniejących kopaczek

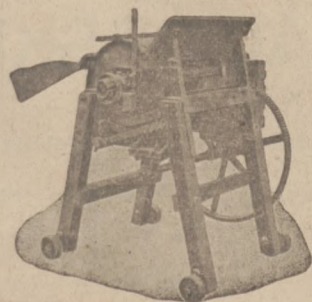
przodki „Naprzód”

do żniwiarek, całe z żelaza kutego, o wysokich kołach biegowych

młocarnie cepowe „Ideal”

na łożach kulkowych z hamulcem bębnowym, nadające się znakomicie dla średnich i mniejszych gospodarstw.

Prosimy zażądać ofert.

5350

BRACIA MALAK

fabryka maszyn i odlewnia żelaza

ŻNIN (Wkp.)

Telegr.: Bramafa.

Telefon nr. 30.

Zmiana cen na maszyny i narzędzia rolnicze.

Od 1 stycznia 1928 r. fabryki maszyn i narzędzi rolniczych podniosły ceny, ze względu na wyższą cenę surowców i robociznę. Zwyżce uległy ceny niektórych maszyn i narzędzi rolniczych, a mianowicie:

	dawna cena	obecna cena
Grabie 26 zębów bez siedzenia Ventzkiego T. K. I.	100,—	110,— zł
„ „ „ „ „ „ T. K. Y.	110,—	130,— „
„ całościowe 28 zęb. z siedzeniem S. H. R. 2	230,—	245,— „
„ dźwigniowe 26 „ „ H. R. 2	162,—	175,— „
Kopaczka Ventzkiego do kartofli KE syst. wid.-draż	420,—	460,— „
Siewniki rzędowe Ventzkiego.		
1¼ × 13 odstęp między rzędami 3¼ cala	700,—	770,— „
1½ × 13 „ „ „ 4½ „	730,—	800,— „
1½ × 15 „ „ „ 4 „	760,—	840,— „
1¾ × 15 „ „ „ 4½ „	800,—	900,— „
1½ × 17 „ „ „ 3½ „	790,—	865,— „
1¾ × 17 „ „ „ 4 „	840,—	930,— „
Walec pierścieniowy potrójny, wagi 330 kg.	336,—	360,— „
Wialnia GR 1 U z doln. ruchomym sitem („Unia“)	240,—	245,— „
„ GR 2 U „ „ „ „	215,—	220,— „
„ GR 3 U „ „ „ „	193,—	200,— „
Pług RKP 6 cena z kraj. noż. i zapas. lemieszem	104,—	110,— „
„ RKP 8 „ „ „ „	109,—	115,— „
„ RKP 10 „ „ „ „	133,—	146,— „
„ NNC 3 zaprząg 2-3 konie	155,—	160,— „
„ NNC 5 „ 3-4 konie	200,—	210,— „
„ NNC 6 „ 4 mocne konie	210,—	225,— „
„ „Mazur“ Nr. 1 zaprząg 2 konie	118,—	130,— „
„ „ Nr. 2 „ 2-3 konie	135,—	148,— „
„ „ Nr. 3 „ 3 konie	148,—	163,— „
Pielnik zwykły sprężynowy z suwakiem FJO	52,—	57,— „
„ kombinowany z obsypnikiem FJM	62,—	70,— „
„ ze spulchniaczem bruzd FJU	70,—	78,— „
Wypielacze konne WO 3 3-rzęd. do redlin. uprawy	280,50	310,— „
„ „ WO 3 „ płaskiej „	282,50	312,— „
„ „ WO 4 „ do redlin. „	368,—	405,— „
„ „ WO 4 „ płaskiej „	370,—	407,— „

Z życia placówek przemysłowo-handlowych.

„UNIA“, ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN — ODDZ. C. BLUMWE I SYN, T. A. BYDGOSZCZ.

Przedsiębiorstwo, zdając sobie sprawę z doniosłości przemysłu drzewnego w Polsce dla rozwoju gospodarczego, rozwinęło dział traków w niedoścignionej jakości, tak pionowych, jak poziomych, stałych jak i przewoźnych, wykonanych z pierwszorzędnych materiałów według ostatnich wymogów nowoczesnej techniki.

Fabryki, prowadzone przez pierwszorzędne siły fachowe, wyrabiają nadto wszelkie maszyny do obróbki drzewa, starając się zaspokoić w ten sposób wzrastającemu nieustannie na nie zapotrzebowaniu.

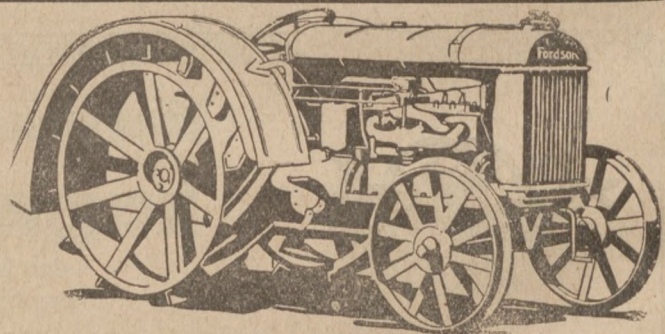
To też omawiana placówka przemysłowa powinna być ze zrozumiałych względów gospodarczego rozwoju usilnie popierana przez jaknajszersze koła odbiorców. Kraj nasz nie powinien ani kawałka drzewa nieobrobionego lub nietoczonego wysyłać zagranicę.

Firma powyższa stara się też jaknajdalej idącymi udogodnieniami iść na rękę swym klientom, dając im możliwość orientacji w wytwórczości przez bezpłatne prospekty i kosztorysy i wysyłając dla kalkulacji własnych inżynierów na żądanie stron.

Młocarnie szerokomłotne VISTULA
Młocarnie z przymykami
Młocarnie z wałami do gładkiej słomy
Walce, kieraty
Siekacze do buraków
Sortowniki ziemniaków
Maszyny do czyszczenia zboża
Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach
Sieczkarnie tarczowe
Koła transmisyjne
Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmującymi wentylami
Szufle ziemne do transportowania ziemi
wykonuje jako długoletnią specjalność

A. P. Muscate
Fabryka Maszyn T. z o. p.
T C Z E W (Pomorze)

4097

TRAKTORY

Fordson do uprawy wiosennej

poleca przedstawiciel:

JÓZEF ZAGÓRSKI

POZNAŃ

Ogrodowa 17 — telefon nr. 33-84, 33-85

Skład części zapasowych ŚW. MARCIN 38.

Telefon 33-87, 34-36

Chcąc zabezpieczyć sobie odpowiednią dostawę z fabryki upraszam o możliwie jaknajwcześniejsze zamówienie.

5471

Przetargi — Submisje — Licytacje

PRZETARG OFERTOWY.

Magistrat stołecznego miasta Poznania zamierza wydać w drodze przetargu publicznego wykonanie instalacji do odpływowej włącznie dostawy materiałów dla budowy domu mieszkalnego przy ul. Tama Garbarska, nar. Grochowych Łąk.

Oferty należy składać w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na wykonanie instalacji do odpływowej dla budowy domu mieszkalnego przy ul. Tama Garbarska, naróżnik Grochowych Łąk”, najpóźniej do godz. 12, dnia 23-go lutego 1928 r. w pokoju 11-tym naszego biura.

Miejski Urząd Budownictwa Naziemnego
Poznań, ul. Nowa 10, III pr.

PRACE ASFALTOWE.

Wykonanie ca 10.000 m² nowej powłoki asfaltowej oraz ca 2.500 m. kw. napraw asfaltowych asfaltem ubijanym sycylijskim lub szwajcarskim, wydamy w drodze przetargu.

Oferty składać należy do dnia 20 lutego 1928 r., godz. 9-tej do Magistratu, Wydział VII D., Ratusz, pokój 33, gdzie również odebrać można formularze ofert oraz dalsze informacje.

Poznań, dn. 9 lutego 1928 r.

Magistrat VII D.

SPRZEDAŻ MOTORU GAZOWEGO.

Magistrat m. Krotoszyna ma do sprzedania motor gazowy f-my „Deutz” o sile 4 KM. i 350 obrotach na minutę.

Motor w dobrym stanie obejrzyć można każdego dnia między godz. 12 a 1 w Szpitalu Miejskim.

Oferty należy składać do dnia 15 marca rb. do Miejskiego Urzędu Budowlanego, pokój Nr. 7.

Magistrat zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru ofert względnie odrzucenia ich bez podania powodu.

L. K. R. I. 1014/22.

Śląski Urząd Wojewódzki rozpisuje ofertowy pisemny

PRZETARG PUBLICZNY

na: 1) ułożenie ślepych podłóg, 2) wykonanie podkładów ceglanych, betonowych i żużłowo-betonowych i 3) wykonanie posadzek kamionkowych i okładzin majolikowych przy budowie gm. Województwa i Sejmu Śląskiego w Katowicach z terminem składania ofert do godz. 10-tej przed południem, dn. 24 lutego 1928 r.

Blіszsze szczegóły przetargu podane są w „Gazecie Urzędowej” Nr. 5 Województwa Śląskiego.

Za Wojewodę: (—) **Inż. Zawadowski**, Naczelnik Wydziału Robót Publicznych.

PRZETARG.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Katowicach rozpisuje 8 przetargów publicznych na dostawę różnych narzędzi i przedmiotów inwentaryjnych.

Termin do wnoszenia ofert upływa dla poszczególnych przetargów dnia 27, 28, 29/II i 1, 2, 3, 5 i 6/III. 1928 r.

Blіszsze warunki przetargów zostały ogłoszone w „Monitorze Polskim” Nr. 27 z dnia 3 lutego br. i w „Epoce” Nr. 33 z dnia 2 lutego br.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Katowicach.

Magistrat miasta Królewskiej Huty rozpisuje

PRZETARG OFERTOWY

na dostawę materiałów kamiennych na rok 1928.

Formularze ofertowe z blіszszymi szczegółami wydaje Urząd Budowlany przy ul. Stawowej 1, pokój 16, za opłatą 3.00 zł.

Magistrat m. Król. Huty.
Inż. Cwizewicz, Miejski Radca Budowlany.

PRZETARG

na 1) Roboty żelbetowe około 14.000 m³ fundamentów Katedry, 2) Roboty murarskie około 5.500 m³ murów i 1.600 m³ ścianek gmachu Kurji Biskupiej rozpisuje na dzień 27-go lutego, godz. 12-ta w poł. techn. Kierownictwo **Budowy Katedry w Katowicach.**

PRZETARG NA DOSTAWĘ TŁUCZNI.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Radomiu ogłasza przetarg publiczny na dostawę 150 000 ton tłuczni grubości od 3 do 8 cm., z twardych gatunków kamienia na podsypkę do torów w terminie do 1 listopada 1928 r. w równych miesięcznych partjach.

Termin składania ofert upływa dnia 22 lutego 1928 r. o godz. 12-tej.

Żąda się: wadium do przetargu — 2 proc. sumy oferowanego tłuczni i kaucję przy potwierdzeniu zamówienia — 5 proc. sumy zamówienia.

Szczegółowe warunki przetargu można otrzymać w Wydziale Drogowym Dyrekcji.

SPRZEDAŻ RÓŻNYCH ODPADKÓW METALI.

Ogłasza się przetarg publiczny na sprzedaż około 154 ton różnych odpadków metali półszlachetnych. Termin składania ofert upływa z dniem 28 lutego br. do godz. 11-tej.

Blіszszych szczegółów oraz specyfikacji tych odpadków udzieli Dział Zakupów, Wydział Zasobów D. K. P. w Gdańsku (pokój 425) po nadesłaniu kwoty zł. 3.30 w gotówce lub znaczkach stempłowych na kwotę zł. 3.

WEZWANIE DO SKŁADANIA OFERT.

10. Okręgowa Składnica Uzbrojenia ogłasza przetarg nieograniczony na dostawę około 1000 klg. szmat lnianych lub bawełnianych wypłokanych i przedzysinfekowanych, z dostawą do 10. Okr. Składnicy Uzbrojenia Przemysł—Zasanie 10 kg. — Oferty wraz z próbkami i dowodem złożenia wadium winny wpływać do 10. Okr. Skł. Uzbrojenia w Przemysłu do dnia 28 lutego 1928 r. godz. 10-tej, w którym to czasie rozpocznie się rozprawa ofertowa i nastąpi komisyjne otwarcie ofert.

Przemysł, dnia 7 lutego 1928 r.

Kierownik Okr. Skł. Uzbr.

(—) **Weytowicz**, Podpułkownik.

DOSTAWA KOMPLETNEGO URZĄDZENIA HARTOWNICZEGO.

Zbrojownia Nr. 1 w Brześciu nad Bugiem zakupi w drodze przetargu nieograniczonego kompletne urządzenie hartownicze w-g. specyfikacji, którą można otrzymać do wglądu pisemnie lub osobiście u kierownika Biura Rach. Mat. Zbrojowni nr. 1 w Brześciu nad Bugiem.

Oferty pisemne w myśl przepisów O-10-22 należy nadesłać najpóźniej do dnia 1 marca 1928 r.

SPRZEDAŻ ŁOMU ORAZ SPRZĘTU ŁĄCZNOŚCI.

Okręgowa Składnica Łączności ogłasza ustny przetarg publiczny na sprzedaż łomu oraz sprzętu łączności.

Przetarg rozpocznie się dnia 27 lutego b. o godz. 10 rano.

Szczegółowych informacji udziela się od dnia 17 lutego br. w godz. 11 do 13 w magazynie telegraficznym, Warszawa, ulica Wolska 86, oraz w Okręgowej Składnicy Łączności nr. 1, ul. Ciepła 32.

PRZETARG NA WYKONANIE ROBÓT PRZY BUDOWIE KRANÓW.

Oddział Drogowy w Lublinie Dyrekcji Kolei Państwowych w Radomiu ogłasza przetarg publiczny na budowę kranów do pojenia trzody na st. Lublin.

Termin składania ofert upływa dnia 23 lutego 1928 r., o godz. 12-tej rano.

Szczegółowe warunki można otrzymać w Oddziale Drogowym w Lublinie.

KORZYSTNIE DO NABYCIA:

1 maszyna

do obcinania bolców, nieco używana z bocznym przewodnikiem suportowym. strużakiem z 3 nasadami na-noże, urządzeniem do krajania rozmaitej długości bolców o przekroju do 35 mm. Fabrykat firmy Hillmann & Lorenz, Aue i Sp.

1 kleparka

fabryki Hosenclever, Düsseldorf ze stałą i ruchomą płytą — na nadzwyczaj korzystnych warunkach do sprzedania.

Witt & Svendsen Sp. z o. o.

Gdańsk, Langgarterhintergasse
Bastion Roggen. 5489

Żelazne zbiorniki czworokątne

1 szt. 2350 dł., 1500 wysok., 1400 szerokości; 1 szt. 2520 dł., 1580 wysok., 1250 m/m. szerok., zawartość 5050 ltr. z blachy 7 m/m z otworem wlawowym, bardzo dobrze utrzymane, odda korzystnie 5460
F. KUJAWSKI, Fabryka Maszyn i Odlownia Żelaza, TORUŃ.

Motor ropny

5465 przy pracy. Zarząd Dóbr Zassów, st. Czarna, (Małop. Zach.)

Perkun 60 H. P. jak nowy, z gwarancją za dobroć do sprzedania za 1000 dolarów loko wagon. Oglądać można

Wobec ujednostajnienia siły pociągowej

okazyjnie do sprzedania:

2 motory „Deutz“ na gaz ssany o sile 35 MK. każdy z generatorami, kompresorem, pompą i wszelk. częściami. Motory sprzężone są bezpośrednio z dynamomaszynami prądu stałego 110/165 V. budowy Siemens-Schuckert. 1 lokomobila kompletna (stała) fabryki „Union“ w Królewcu 2-cylindrowa Compound z kondensacją, 9 atm. o sile 53 MK. z kołem pasowem. Powyższe silniki można oglądać w ruchu do 15 marca r. b. Wszelkich informacji dotyczących sprzedaży udziela się na miejscu. **FABRYKA MASZYN ROLNICZYCH Sp. Akc. „OSTRÓWEK“** poczta Łochów, przystanek osobowy D. Ż. Wielińskiej, Ostrówek-Węgrowski.

U w a g a. Każdy z powyższych silników może być sprzedany oddzielnie. 5462

1 lampa łukowa

(Jupiter) na 4 węgle, do celów laboratoryjnych lub fotograficznych, 220 Volt, 6 amper, nieużywana, okolicznościowo korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia do adm. niniejszego pisma pod nr. 500.

DOM

6 000.—

1914 budowany, piętrowy, centrum Wronek, skład rowerów, skład maszyn, cztery mieszkania, chlewy, wjazd elektryczność, wodociąg, całkowicie wolny, nieobciążony, 19 000.— sprzedam lub wydzierżawię: objęcie towaru 5486

Kolecki Wronki.

Korzystna sprzedaż: Dwa garnitury do młócenia, kompletne, po remoncie z pasami, za 7500 i 10 000 zł, zaraz na sprzedaż, także lokomobile i młocarnie. 5485
Fabryka maszyn A. Walczak i W. Filipiak, Gniezno, Warszawska 27. Telefon 291.

Nowy

motor benzynowy

10—12 PS., 2-cylindrowy, wentyl., nowy model, sprzeda zaraz firma W. Sonnenberg, Nowawieś Wielka, powiat Bydgoszcz. Telefon 14. 5441

LOKOMOBILA WOLF 40 K.M.

stacjonowana, przedpalenisko schódkowe, 20 metr. kw. powierzchni ogrzewania, 10 atm., Lokomobila Lanz 20 K. M. stacjon. para przegrzana, 10 am., prawie nowa sprzeda korzystnie Inż. Z. i J. KLOTZ, BYDGOSZCZ, Grodzka 30. Telefon 15-45. 5502

LOKOMOBILA

z fabryki Wolfa w Magdeburgu, 6 atm. około 40 K. M., rok budowy 1890, która dotychczas była w ruchu, z powodu kupienia większej — za 10.000 zł. do sprzedania. 5488

J. Nehlipp, cegielnia parowa, Przechowo pow. Świecie, Pomorze.

Motor ropowy

Wegnara 16—20 K.M., nowszej konstrukcji, silnej budowy, bardzo ekonomiczny, z wszelkimi przyborami i zapasowymi częściami, mało używany, niewymagający remontu, do natychmiastowego uruchomienia, sprzeda tania, wskutek zainstalowania parówki.

Fabryka mebli, Radomsko, ul. Brzeźnicka L. 25. 5501

SPRZEDAMY KORZYSTNIE:

1 kompl. urządzenie gorzelnii

1 kompl. urządzenie suszarni płatków.

Ostatnie z dwoma walcami, fabrykacji „Förster“. Rok dostawy 1914. Przerób dzienny 400 ctr. ziemniaków. Sprzedaż razem lub też oddzielnie. 5487

FR. KLOSS i SYN, BYDGOSZCZ, ul. Gdańska 97.

Maszyna parowa

120 P. S., w bardzo dobrym stanie, jest korzystnie z powodu przebudowy na sprzedaż. Maszyna jest leżąca, dwucylindrowa, z kondensacją bez kotła, rok budowy 1900, firmy Petzold, Berlin. Cena podług ugody przy obejrzeniu. 5497

MŁYN POD ORLEM, SKÓRCZ (Pomorze).

Sprzedam do rozbioru

kompletny tartak

1 trak 700 mm, 1 trak 550 mm, podwójna autom. cyrkularka (Doppelsaumer), 1 pedłówkę, 1 dynamo, transmisję, koła zapędowe, lokomobilę 65 konną i pasy. Maszyny w najlepszym porządku. Także mam na sprzedaż młockarnię 60 cal. Klinger

Brzoskowski, Brusy (Pomorze) 5450

Przedpalenisko

ruszt schodowy Thosta (Thostsche-Treppenrost-Vorfeuerung) używany od lokomobil 60 m.², powierzch. ogrzew. w dobrym stanie sprzedamy. 5500

„PRZEMYSŁ DRZEWNY DZIEMIANY“, POZNAŃ,
ul. Fredry 8.

„KOLLERGAN“

1600×400 mm, miska 2400 mm., wyrób zagraniczny. okazjnie do sprzedania u 5491

Inżyniera FELIKSA DAWIDOWICZA w CZĘSTOCHOWIE, Aleja 31. — Tel. 54.

Na sprzedaż 1 prądnica

n. p. st. 3,2 k. w. 1000 obr. 115/160 w. z reg. szynami i tarczą fabr. S. S. W., jak nowa.

Poszukuje motorek

n. p. st. 1 k. mocy ca 1300 obr. 220 w. z rozrusznikiem. JAN STRUŻYNA, elektro-mistrz, WITKOWO.

Heblarkę do żelaza

o długości heblowania 4 metry, szerokości 1 metr, typ lżejszy oraz 1 tokarnię pociągową o długości toczenia 5,2 metra. Maszyny kompletne, sprzeda korzystnie

Inż. Z. i J. KLOTZ, BYDGOSZCZ, Grodzka 30. Tel. 1545

Technika budowlanego

młodego, przyjmie na praktykę przedsiębiorstwo budowlane. Zgłoszenia z podaniem warunków i krótkim życiorysem uprasza się nadsyłać do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5432.

Na stanowisko dyrektora technicznego poszukujemy do naszej fabr. wyrobów ogniotrwałych i cegły zwyczajnej

zdolnego inżyniera

lub technika-ceramika. Zgłoszenia z podaniem referencji i warunków uprasza się nadsyłać do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5426.

Majster tokarski

potrzebny od zaraz, specjalista na armaturę metalową, któryby w danem razie kierownictwo tego oddziału objął. Zgłoszenia przyjmuje 5449

Firma FR. BLOCH,

Fabryka armatur. — Bydgoszcz, Śniadeckich 47/47a.

Poważna firma żelazno-techniczna w Małopolsce poszukuje 5490

rutynowanego ekspedjenta.

Oferty z podaniem odbytej praktyki i warunków kierować do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5490. Nieuwzględnione podania zostaną bez odpowiedzi.

MISTRZ - CEGLARSKI

z 20-letnią praktyką, dzielny w swym zawodzie, obznany z najnowszymi sytemami maszynierji, jak i wyrobami, także specjalista w zakładaniu cegieł polnych, **poszukuje posady** zaraz lub później. Dobre świadectwa do dyspozycji. Łask. oferty proszę nadesłać do adm. „Rynku Met. i Masz.“ pod nr. 5499.

WERKMISTRZ

lub Technik Warsztatowy

potrzebny do fabryki maszyn masowej produkcji. Reflektujemy tylko na silę pierwszorzędna. Pożądane doświadczenie w budowie motorów spalinowych. Oferty wraz z życiorysem, kopjami świadectw i podaniem warunków upraszamy przesłać do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5498.

KUPNA i ZASTĘPSTWA

G A T E R

używany z dolnym zapędem średniej wielkości możliwie z wózkami kupię. Łaskawe zgłoszenia do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“, pod nr. 5506

Tokarnię na żelazo

5469

od 1 do 2 metrów długości, używaną, lecz w dobrym stanie, kupi ELEKTROWNIA MIEJSKA SIERAKÓW.

Poszukujemy

szlifierki

do szlifowania walców młyńskich, używaną lub nową. Zgłoszenia do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“, dla „Obrabiarki“ pod nr. 5505.

Zbiórnik do smoły

ca 4000 kgr., kryty albo otwarty, kupi:

A. CHMIELECKI, Starogard-Pomorze. 5507

2—3 zastępstwa

przyjmę na Śląsk i Małopolskę od dobrego, litego kupca względnie polskiego przedsiębiorstwa żelaznego, metalowego, elektrotechnicznego, pokostowego, terpentynowego i lakierowego lub pokrewnego, jedynie pierwszorzędnego.

Zgłoszenia pod „Pierwszorzędny sprzedawca“ do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5404.

Firma w ruchliwym mieście na Pomorzu, posiadająca dobre położenie dla urządzenia stacji benzynowej poszukuje w tym celu

ZASTĘPSTWA

pod dobrą gwarancją. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5414.

SKRZYNIKA ZAPYTAŃ

z dziedziny porad fachowych
i źródeł zakupów

Uprasza się o podanie adresu:

Nr. 3483. fabryki, wyrabiającej wiory do szorowania podłóg, znak „Słońce“.

Nr. 3524. fabryki, która wyrabia pałaki trzcinowe do wiader fajansowych.

Nr. 3617. kilku hurtownych składów zegarmistrzowskich.

Nr. 3619. źródła zakupu maszyny do łuszczenia kukurydzy na większą ilość.

Nr. 3622. kilku hurtowników na spinki lakierowane.

Nr. 3626. firmy zagranicznej jak i zastępcy w Polsce na rowery marki „Brenabor“, „Weltrad“, „Corso“.

Nr. 3627. fabryki, mogącej dostarczyć roztwory kąpielowe do nikielowania.

Nr. 3629. fabryki, która może dostarczyć maszyn i narzędzi blacharskich.

Nr. 3635. hurtowni, która może dostarczyć żarówki do lamp spirytusowych.

Nr. 3642. firmy, w której można nabyć siewnik ręczny na cebulę.

Nr. 3643. fabryki, wyrabiającej proszek do hartowania żelaza.

Nr. 3645. fabryki lub firmy, która dostarcza hegsy o pojemności 1 ltr. i 1.5 ltr., szklane w metalowych lub aluminiowych osadkach, z podziałką.

Nr. 3547. fabryk blachy mosiężnej, białej i żelaznej, w Polsce oraz adresy zagranicznych przedstawicieli na te blachy.

Nr. 3652. fabryk, wyrabiających formy do masowego wyrobu różnych przedmiotów z metali, w tym wypadku chodzi o wykonanie formy do odlewu plomb ołowianych do maszyny, pod gwarancją bardzo precyzyjnej.

Nr. 3654. fabryki w Polsce, która wyrabia podwozia resorowe i resory dla lokomobil.

Nr. 3655. firmy, która może dostarczyć szyby mikowe dla motorów.

Nr. 3656. fabryki w Polsce, mogącej dostarczyć siekiery, łopaty, kiloły.

Nr. 3657. firmy, która może dostarczyć cienkie rury stalowe do łożek metalowych t. zw. „manesmany“ o średnicy zewnętrznej około 27 i 33 mm.

Nr. 3658. fabryki drutu galwanizowanego i cynkowanego, która nie należy do syndykatu.

Nr. 3662. hurtowni, która dostarcza stal fasonową na ostrze i panewki do wag decymalnych.

Nr. 3665. fabryki polskiej, która wyrabia lampy stojenne.

Nr. 3670. fabryki, która mogłaby dostarczyć wagonowo drutu na płot i to: 1,4 1,6, 1,8, 2,0, 2,2, 2,5, 2,8, 3,0, 3,4, 3,8, 4 mm. gruby, oraz maszyny do robienia płotów drucianych.

Nr. 3672. fabryki w Polsce, która buduje pompy skrzydłowe (Flüggelpumpe).

Nr. 3673. źródła, gdzie można nabywać stale węgiel skórzany, służący do utwardzenia stali.

Nr. 3675. firmy wyrabiającej masowo sztancowane szpice do żelaznych ogrodzeń.

Nr. 3678. zakładu do chromowania (Verchromungsanstalt), lub firmy, która może dostarczać blachy chromowane (Verchromte Stahlbleche).

Nr. 3683. firmy, wyrabiającej nowy system okuć do drzwi i okien „Kopeć“.

TREŚĆ NR. 7:

	Strona
Zagadnienie kartelizacji przemysłu, A. L.	185
Nowe drogi polskiego eksportu, Witold Hasiński	186
Sądy polubowne w międzynarodowych stosunkach handlowych, Dr. W. J.	189
Biuletyn widoków w przemyśle metalow. (w. r.)	192
Powstanie Międzynarodowego Syndykatu Cynkowego	194
Z życia gospodarczego zagranicy	196

	Strona
Kronika eksportowo - importowa	198
ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA	201—202
DZIAŁ AUTOMOBILOWY	204—206
DZIAŁ BUDOWLANY I CERAMICZNY	207—209
DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH	210—212
Z życia placówek przemysłowo - handlowych	212
Przetargi, submisje i licytacje	213
Skrzynka zapytań	216

„R. Met.“

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: $\frac{1}{4}$ str. 100 zł, $\frac{1}{2}$ str. 60 zł, $\frac{3}{4}$ str. 35 zł, $\frac{1}{8}$ str. 20 zł, $\frac{1}{16}$ str. 10 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III. str. 30% dopłaty. W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestiach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.

Redaktor naczelny przyjmuje od 12—13 z wyjątkiem soboty.